

Pannonhal-

2015 /8.évfolyam/1.szám

Tartalom

- 02 *Maradunk - Változunk*
- 03 *Ausculta*
- 04 *Ora - Ki az én felebarátom?*
- 07 *Életünk*
Növendékek tihanyi lelkigyakorlata
Konferencia a Jézus-imáról
- 08 *Pannonhalma kincsei*
Portré szív alakú keretben
- 09 *Életünk*
Spirituálé workshop
- 10 *Hittanári munkaközösség*
látogatása Budapesten
- 11 *Yasmine Reza: Művészet*
- 12 *Labora*
Új utakon - az eltűnt idő nyomában
- 14 *Rendes mester*
Interjú Titusz testvérrel
- 18 *Rendkívüli tanárok*
Interjú Rábai Lászlóval
- 20 *Fejlődési pályán*
Korszerű szolgáltatások a Pannonhalmi
Főapátság gyűjteményeiben
- 21 *Életünk - Olimpiai bajnok Pannonhalmán*
- 22 *Vizitáció*
- 24 *Hic fuit - Interjú Czigány Ákossal*
- 26 *Életünk - Farsang 2015*
- 28 *Világot lát(t)unk - Márciusi ifjak*
- 29 *Szent Márton év - Közösségben vagyunk*
- 30 *Alumni - Két bencés szombat*
- 31 *Lege - Újszövetség*
Bencés humor - A farsang napjai

Maradunk

A csillagok a változatlanságot hirdetik évezredek óta. A teremtség állandóságát. Ugyanígy álltak kétezer éve is, az első nagypénteken, vagy a vízözönkor. Pedig azt is jól tudom – Antal atya volt a fizika tanárom –, hogy kevés dolog változik olyan nagy iramban és annyira végesség nélkül, mint a csillagok, szüntelenül tágítva a világunkat.

Változunk

Jó ezt tudni, amikor aggodalmaskodva azt látjuk magunk körül, itt, ezen a Földön, a mi szűkösebb világunkban, hogy semmi sem marad változatlan. Minden átalakulóban van, és semmi remény arra, hogy egyszer majd megállapodnak a dolgok. Hiszen – a csillagok logikája szerint – a szüntelen változás ellenére, vagy éppen azok által, azok mélyén ott van az ezredek állandósága.

Juhász-Laczik Albin OSB
főszerkesztő

Kiadja a Bencés Kiadó és Terjesztő Kft.

a Pannonhalmi Bencés Gimnázium Alapítvány megbízásából

pannonhal-ma@osb.hu, 9090 Pannonhalma, Vár 1. Tel: 06-96-570-140

Szerkesztette: Csertán Károly, Dejcics Konrád OSB, Juhász-Laczik Albin OSB,

Hortobágyi T. Cirill OSB, László Zoltán, Rábai László

A fotókat készítette: Bencés Fotótár, Bércesi Tamás, Gál Geláz OSB, Gyurkovics Lászlóné,

Horváth Tamás, Horváthné Mészáros Anikó, Sarló Emese, Verba Andrea

A plakátot és a címlapot Horváth Tamás készítette.

Az újságot László Zoltán tervezte a Pannonhal-MA I. évf. 1. számot

tervező Schmal Károly designja alapján

Készült a budapesti Pauker Nyomdában 5400 példányban

Pannonhalma, 2015

Ausculta

„Aki kezét az eke szarvára teszi és hátratekint, nem alkalmas Isten országára.” (Lk 9,62)

Jézus elhatározta, hogy elindul a Jeruzsálem felé vezető hosszú úton, hogy beteljesítse küldetését. Néhányan követni akarják Őt, de figyelmezteti őket: ha Vele tartanak, ez komoly döntést jelent. Fáradságos út áll előttük, amely hasonló bátorságot és kitartást kíván tőlük, mint amilyenrel Ő akarja maradéktalanul megvalósítani az Atya akaratát.

Tudja, hogy a kezdeti lelkesedés után félelem és kétely lehet úrrá rajtuk. Röviddel azelőtt beszélt erről a magvetőről szóló példabeszédében. „A köves talajra hullott magok azok, akik meghallgatják az igét, be is fogadják örömmel, de nem ver bennük gyökeret. Egy ideig hisznek, de a kísértés idején elpártolnak.”

Azt akarja, hogy teljes szívünkől kövessük Őt, ne csak félig-meddig, egyszer igent mondva, máskor nemet. Amikor meghív bennünket, hogy kövessük Őt, olyan új világot tár szemünk elé, amelyért megéri szakítani fájó múltunkkal. Néha mégis úrrá lesz rajtunk a nosztalgia, a régbe való visszatekintés.

Ekkor jönnek a nehézségek. Egyrészt Jézust akarjuk szeretni, másrészt engedelni akarunk ragaszkodásainknak, gyengeségeinknek. Követni akarjuk Őt, de sokszor felbukkan a kísértés,

hogy visszaforduljunk, hogy saját utunkat járjuk, hogy egy lépést tegyünk előre, azután kettőt hátra...

Ez a döntés felelősségről, kitartásról, hűségről szól. Ha már megtapasztaltuk a megélt jó hír és ígéret újdonságát és szépségét, akkor láthatjuk, hogy semmi sincs nagyobb ellentmondásban vele, mint a határozatlanság, a lelki lustaság, a felületesség, a megalkuvás.

Mit tegyünk, hogy ne engedjünk a visszafordulásra hívó kísértésnek? Először is ne hallgassunk múltbeli önzésünkre, amikor nem akarunk dolgozni, teljes figyelemmel tanulni, jól imádkozni, vagy szeretettel elfogadni a nehéz és fájdalmas helyzeteket; amikor rosszat akarnánk mondani valakiről, türelmetlenül viselkednénk, vagy bosszút akarnánk állni valakin! Ellen kell állnunk ezeknek a kísértéseknek, a nap folyamán akár tízszer vagy százszor is.

Ez azonban még nem elég. Azzal, hogy nemet mondunk,

még nem megyünk sokra. Sokkal inkább az igenekre van szükség, hogy igent mondjunk Isten akaratára, és arra, amit testvéreink várnak tőlünk.

Merjünk mindig menni előre a ránk váró cél felé, mindig Jézusra szegezve tekintetünket!

Minél inkább eltölt minket az Iránta való szeretet, és megtapasztaljuk annak az új világnak és lehetőségnek a szépségét, amelynek Ő adott életet, annál jobban eltűnik a múltunk ködében mindaz, amit magunk mögött hagyunk.

Alexandriai Szent Cirill püspök imája segítse nagyheti készülletünket:

„Jézus, eljövendő feltámadásod világosság lesz a népeknek, fény az embereknek! Hadd legyen életem is fény a sötétségben: szeressek ott, ahol gyűlölnék, megbocsássak, ahol sértegetnek, összekössek, ahol szakadás van, reményt ébresszek, ahol elkeserednek, vigasz legyek, ahol szenvednek, örömet vigyek, ahol szomorúak. Uram, add, hogy fény legyek a sötétségben!” Ámen

Ora

Ki az én felebarátom?

Jézus élete és örömhíre egyetlen nagy provokáció. Sajnos már nem mindig vesszük észre ezt a vonását, mert nem engedjük, hogy élete és örömhíre közel jöjjön hozzánk. Túlságosan megszoktuk már. Ezt már hallottam – mondjuk, és ezzel a gesztussal távol is tartjuk szívünket és valónkat attól, ami esetleg mozgásba hozhatna minket. Martin Schleske, egy híres hegedűkészítő mester mondta: „A hitetlenség szubtilis formája az, ha hozzászoktunk ahhoz, amiben hiszünk. A megszokásban a lélek többé nem remél, a szellemnek pedig nincs több kérdése.”

A vizitáció olyan provokáció, amely a hivatásunk újrafelfedezésére és újraélésére szólít. Arra biztat, hogy keressük Istent a közösségi istentiszteletben és a személyes imában, a lectio divinában és a hétköznapi tapasztalatokban. Minden nap halljuk a felénk kiáltó szót: „ma, ha az ő hangját halljátok, meg ne keményítsétek szívetek.”

Az, aki Istenre fülel a szentírásban, az imádságban és a hétköznapi tapasztalatokban, újra meg újra meglepetésekkel találkozik. Ez volt a mi vizitátori tapasztalatunk is, amikor Szent Márton monostorának szerzeteseit hallgattuk. Lukács evangéliumának egyik példabeszéde (Lk 10,25-37) találóan és szemléletesen ragadja meg ezt a tapasztalatot, ezt a provokációt. Mindannyian jól ismerjük a történetet, amelyet Jézus elmond. Ám ha közösen hallgatjuk meg ezeket a szavakat, és közösen hallgatunk oda a hétköznapi tapasztalatára, akkor a történet újjászületik, és – talán életünkben először – provokálni fog minket. Ha ilyen füllel hallgatjuk, a szentírás minden oldala új hangon fog megszólalni.

„Ekkor előállt egy törvénytudó, hogy próbára tegye, és így szólt: Mester, mit kell tennem, hogy részem legyen az örök életben?”

Ismerős kérdés. Ilyen-olyan módon mindannyiunkat foglalkoztat. Itt azonban arra használja valaki, hogy próbára tegye Jézust. Érdekes végignézni azokat a helyeket, amelyeken Jézusnak csapdát állítanak. Minden alkalommal visszadobja a labdát.

„Így felelt neki: A Törvényben mi van megírva? Hogyan olvasod?”

Egy törvénytudónak tudnia kell.

„Az így válaszolt: Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes erődből és teljes elmédből, és felebarátodat, mint önmagadat! [...] Az viszont igazolni akarta magát és ezt mondta: Ki az én felebarátom?”

Jézus értette a kérdést és válaszolt:

„Egy ember ment le Jeruzsálemből Jerikóba. Rablók kezébe került, akik elvették ruháit, megverték, aztán félholtan otthagyták, és elmentek.”

Az ember tehát Jeruzsálemből ment a sivatagon át az 1200 méterrel mélyebben fekvő Jerikóba. Útközben rablók támadtak rá, és félholtan ott hagyták az út szélén. Vannak a pannonthalmi közösségben is olyan testvérek, akiket otthagytak az út szélén fekvve, függetlenül attól, hogy milyen pozíciót vagy feladatot

látnak el. Rabló lehet az öregség, függőség, betegség, túlhasználtság, kiégés, rossz tapasztalatok, kudarc, megkeményedés, elhanyagoltság, a mellőzöttség érzése, a jellem gyengesége, a kirekesztettség és sértések. Bárki kerülhet az út szélére a közösségből – a posztulánstól az apátig. Attól, hogy valaki az út szélén fekszik, még nem kevésbé értékes ember.

„Történetesen egy pap ment azon az úton Jeruzsálemből, de amikor meglátta, elkerülte.”

Erre a mondatra törvénytudónk minden haja szála égnek állt, ha volt még neki. Pláne a következő mondatnál.

„Hasonlóképpen egy levita is odaért arra a helyre, és amikor meglátta, a másik oldalon továbbment.”

Mi, keresztény szerzetesek és papok is képesek vagyunk átmenni a túloldalra és úgy elhaladni a földön fekvő testvérünk mellett. Oda se nézünk rá. Megszoktuk, hogy a közösség peremén él vagy vegetál. Talán még ki is tárgyaljuk a közösségben. Úgy gondoljuk, jól ismerjük már, és elfeledkezünk arról, hogy csak azt az embert ismerjük igazán, akit szeretünk. Természetesen minden okunk megvan arra, hogy továbbmenjünk – a papnak és a levitának is megvolt. Ott vannak ugye a feladataink. Fontosabb dolgokkal kell törődnünk. Mások várnak ránk. Hív a kötelesség.

Ezen a ponton Jézus egy harmadik szereplőt állít példaképül a hallgatóság elé – az írástudók teljes megbotránkozására. „Egy úton lévő szamaritánus pedig, amikor odaért és meglátta, megszánta. Odament hozzá, olajat és bort öntött sebeire, és bekötözte őket. Aztán feltette a saját állatára, elvitte egy fogadóba, és ápolta. Másnap elővett két dénárt, odaadta a fogadónak, és azt mondta neki: Viselj rá gondot, és ha valamit még ráköltesz, amikor visszatérek, megadom neked.”

Képzeljék csak el: a vallás igazhitű reprezentánsaival ellentétben éppen ez a szamaritánus vette észre és vette emberszámba a földön fekvő alakot, ő viselte gondját. A zsidók szemében a szamaritánusok a társadalom söpredékének számítottak. Szóba sem álltak velük. Elképzelhetjük Izrael igazainak felháborodását, ha egy olyan példabeszédet kell végighallgatniuk, amely egy szamaritánust állít eléjük példaképül – szemben a zsidó pappal és levitával.

Jézus példabeszédének olyan nagy kultúrtörténeti hatása volt, hogy hétköznapi nyelvhasználatunkba is bevonult az irgalmas szamaritánus fogalma. Megszoktuk már. Ám a példaképül állított szamaritánus a mi szemünket is felnyithatja. A mi társadalmunknak is megvannak a maga szamaritánusai, akiket megvetően lenézünk. És éppen őket állítja Jézus példaképül szemünk elé. Tudja ezt Szent Benedek is, amikor felszólít, hogy azokra hallgassunk, akiktől nem várunk semmit. Ha valaki kritikát fogalmaz meg, akkor bölcsen mérlegelnünk kell, vajon Isten nem éppen ezért küldte-e őt; gyakran a legfiatalabbakon keresztül nyilatkoztatja ki Isten, mi a jobb; a betegekben és gyengékben Krisztus jön szembe velünk; az idegen testvérekben Krisztus kopogtat az ajtónkon; még az apátban Krisztussal találkozunk – írja Benedek. A pappal és a levitával szemben a szamaritánusnak volt szíve – észrevette a földre került embert.

Jézus a törvénytudóhoz fordul: „E három közül mit gondolsz, melyik lett felebarátja a rablók kezébe esett embernek?”

Ora

Jézus kifordította a törvénytudó eredeti kérdését. Ő azt kérdezte: ki az én felebarátom, akit úgy kell szeretnem, mint önmagam? A helyes kérdés: ki tapasztal meg engem felebarátjaként? Úgy elmegyünk a szükséghelyzetben lévő emberek mellett a társadalomban, mint a pap és a levita? Vagy emberszámba vesszük őket, úgy hogy felebarátjuk lehetünk? „Nem arról van szó, hogy a másikat mint hozzám hasonlót ismerjem fel, hanem hogy képes vagyok hozzá hasonlóvá alakítani magamat.” – írja Ferenc pápa elbeszélésünkkel kapcsolatban (Pápai üzenet a tömegtájékoztatás 48. világnapjára). Tehát: nem felülről leereszkedve kegyeskedem találkozni, hanem valódi felebaráttá válok, behajlok testvérem szükséghelyzetébe.

„E három közül mit gondolsz, melyik lett felebarátja a rablók kezébe esett embernek?”

Szegény törvénytudónknak nincs más választása, mint saját maga legnagyobb csodálkozására is elismernie:

„Az, aki irgalmas volt hozzá. Jézus erre azt mondta neki: Menj, te is cselekedj hasonlóképpen!”

Természetesen azon kell lennünk, hogy ne legyünk rablók, nehogy leterítsünk valakit. Nem ritkán egyébként valóban azok vagyunk, amikor leterítjük a másikat a szavaink és gesztusaink fegyvereivel. Ha kárt okoztunk, lehetőség szerint mihamarabb jóvá kell tennünk. Ha megsebeztük egymást, bocsánatot kell kérnünk. Akkor is, ha egy nagyon régi ügyről van szó. Mert ez felemeli a másik embert. Ez építi fel a közösséget.

Manapság sok szó esik a toleranciáról. Ám bencésként nemde sokkal többet tudunk nyújtani a pusztá toleranciánál? A tolerancia nem elég. Nem elég a másik embert csupáncsak élni hagyni, nem zavarni. A pap és a levita is toleráns volt. Nem zavarták a földön fekvő embert. Hagyták feküdni. Elmentek mellette. Ez a fajta magatartás nem való egy bencés monostorba. Szinte fülünkben halljuk a borzasztó kérdést: „Talán őrzője vagyok testvéremnek?”

A tolerancia nem elég. Hivatásunk sokkal többre szól. Különösen egy bencés szerzetesközösségben. Ezt a sokkal többet is megmutatja Jézus a samaritánus alakjában. Észreveszem a földön fekvő embert – akár milyen okból is került ő oda? Oda merek hozzá lépni, akkor is, ha sokáig kerültem őt? Biztosítom arról, hogy értékelem és szeretem őt, még ha ez nehezemre is esik? Persze, nem lehetünk rablók. De azzal sem vagyunk sehol, ha csak papok és leviták vagyunk. Az a hivatásunk, hogy irgalmas samaritánusok legyünk, nap mint nap. Isten előtt a döntő kérdés végső soron nem az, hogy sikeresek voltunk-e, hogy mi mindent építettünk, hanem az, hogy Jézust kerestük és Jézusnak szolgáltunk-e azokban az emberekben is, akiket csekélynek és kicsinynek tartottunk (vö. Mt 25). Kihívás elé állítja ez a kérdés a bencés szerzetesközösséget, üdvös kihívás elé. Keressük a kapcsolatot a testvéreinkkel, kivált azokkal, akik jelentéktelenek a mi szemünkben. Ellátjuk egymást. Időt szánunk egymásra. Néha még a kötelelességeinket és a nagy projektjeinket is félretesszük a másikért. Egymás felebarátaivá válunk. Nem várunk arra, hogy a másik kezdeményezzen. Így újra felfedezhetjük a közösséget – minden egyes testvér végtelen gazdagságát.

Kinek vagyok én a felebarátja? Ez a nagy kérdés. Ha az idei vizitáció hozzá tud segíteni ahhoz, hogy feltegyétek magatoknak ezt a kérdést, akkor a rejtekben sok nagyszerű dolog fog megtörténni. Természetesen hívhattok segítségül külső tanácsadást és támogatást. Ám a döntő köztetek történik. Itt nyílhattok meg arra, mit akar Isten nap mint nap nekünk ajándékozni. Ha közösségben belemerészkedtek ebbe, akkor növekedni fog egymás elismerése és a bizalom a közösségben. A jobb kommunikáció ebben az esetben nem a ti munkátok eredménye lesz, hanem ajándékba kapjátok. Mindenki fellélegezhet. Új módon tapasztaljátok meg az együttlétet. A közösség kisugárzása pedig ennek az együttlétnek lesz a gyümölcse, amint azt Szent Benedek a Regula 72. fejezetében megmutatja. Életetek tanúságtétele révén minden nehézség ellenére, vagy éppen minden nehézségek felvállalása közepette újra meg újra prófétai hang lehettek az egyházban és a társadalomban. És sokan várnak erre – ma, a mai Magyarországon.

Köszönjük a hiteteket és tanúságtételeket!

Martin Werlen OSB einsiedelni apát

Életünk

Növendékek tihanyi lelkigyakorlata

Nagyböjt első hétvégéjén a magyarországi bencés növendékek lelkigyakorlaton vettek részt. Vendéglátónk a tihanyi bencés közösség volt. A lelkigyakorlat során Kocsis Fülöp hajdúdorogi görög katolikus megyéspüspök adott tanítást a Miatyánk hét kéréséről. Rövid tanításaiiban a szerzetesatyák, valamint saját spirituális tapasztalatából osztott meg jelentős gondolatokat. A Miatyánk kéréseit két irányból vettük végig, felváltva egyet az elejéről, egyet a végéről. Így a vasárnapi, utolsó elmélkedésre a mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma központi kéréshez jutottunk el.

A szöveg jó alapot adott ahhoz, hogy az elmélkedések során a szerzetesi életre vonatkozó konkrét szempontokat, és ezek mentén életvitelünket végiggondoljuk. Fülöp atya beszélt az atyává válásról és az otthonnak mint személyhez – számunkra Krisztushoz – fűződő helynek a jelentőségéről. Szó volt a hármass szerzetesi fogadalomról és ezek közösségi megéléséről.

A testvéri közösség fontos alkotóelemeiként előkerült a megbocsátás és a bizalom is, valamint külön szó esett a böjtről, amelynek mindenki számára személyre szabottnak kell lennie. Fülöp atya, aki maga is szerzetes, igazi abbaként jött közénk: valóban hozzánk szólt, konkrétan és lényegre törően beszélt.

A három nap alatt a tihanyi bencés közösséggel együtt vettünk részt a zsolozsma imaóráin és a szentmisén. Szabadidőnkben Fülöp atyával folytatott négy szemközti beszélgetésre, valamint a jó idő és a természeti környezet nyújtotta adottságok kihasználására is lehetőség volt.

A hétvége nagyszerű alkalmat nyújtott ahhoz is, hogy a különböző házakból érkező növendékekkel találkozzunk, valamint hogy a tihanyi közösség életével ismerkedjünk. Úgy gondolom, mindannyiunk számára jelentős volt ez a találkozás.

Birizsló Lőrinc OSB

Konferencia a Jézus-imáról

„Uram, Jézus Krisztus, Isten Fia, könyörülj rajtam, bűnösön.” Hogyan lehet egy egész napos konferenciát tartani erről a néhány szóról? – merült fel többekben a kérdés, amikor a Jézus-imáról szóló konferencia ötletével találkoztak. Az a mintegy háromszáz érdeklődő, aki részt vett február 7-én a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolán rendezett programon, tapasztalatot szerezhetett arról, hogy nem lehet eleget beszélni, tanulni és gondolkodni a Jézus-imáról, a keleti kereszténység lelkiségének erről a gazdag kincséről. Kialakulása, teológiája, mindennapi gyakorlata sok izgalmas kérdést vet fel, melyek egyike sem pusztán elméleti: a szüntelen imádságra törekvő ember mindegyikéből új inspirációt nyerhet, hasznos felismeréseket sajátíthat el a múlt és a jelen válaszaiból.

A konferencia elején püspököknagyobb lélegzetvételű beszédei hangzottak el.

Arszeniosz Kardamakisz ortodox metropolita a keleti egyházak gyakorlatáról, egyéni és közösségi ima kapcsolatáról, valamint a szüntelen imádság bibliai háttéréről szóló előadását betegsége miatt Nacsinak Gergely olvasta fel. Orosz Atanáz görög katolikus püspök a Jézus-ima teológiájáról tartott gazdag és mély előadást, Kocsis Fülöp püspök pedig saját tapasztalatából osztott meg gyakorlati tanulságokat a hallgatósággal. A további szekciókban az imaforma kialakulásának történetével, 4.–5. századi egyiptomi gyökereivel, a 6. századi Palesztinában történő kialakulásával, bizánci fejlődésével ismerkedhetett a hallgatóság olyan kiváló szakemberek jóvoltából, mint Baán István, Perczel István, Ötvös Csaba vagy Parlagi Gáspár. Előkerült az orosz zarándok népszerű írása is, Geréby György filozófus pedig az imádság keleti és nyugati teológiájának különbségére hívta fel a figyelmet

Evagriosz és Szent Ignác tanításának segítségével.

A konferencia szünetében a Fekete angyalok – monasztikus élet Áthoszon című fotókiállítás tekinthették meg a résztvevők, az egész napos program záróakkordjaként pedig sodró lendületű, képekkel illusztrált úti beszámolóban lehetett részük: Déri Balázs az egyiptomi kopt monostorokról beszélt, Xeravits Géza a Kaukázus örmény és grúz szerzetesi emlékeit mutatta be, Nacsinak Gergely ortodox atya pedig a szírek szent hegyéről, a Tur Abdin szerzetesi közösségeiről mesélt.

A különféle keresztény közösségekből érkező résztvevőknek, laikusoknak és szerzeteseknek, köztük bencéseknek is, gazdag lelki és szellemi élményben lehetett részük, melynek gyümölcsei nemcsak a készülő konferenciakötetben lesznek kézzel foghatóak, hanem a mindennapi imaéletben is.

Baán Izsák OSB

Pannonhalma kincsei

Portré szív alakú keretben

A 2013-as Imago – Portrék a Pannonhalmi Főapátság gyűjteményeiből című kiállítás előkészítése idején lettünk figyelmesek egy kisméretű női arcképre. Első pillanatra azonban nem a fehér csipkeruhába öltözött, gyöngysorokkal ékes fiatalasszony vonásai tűntek szembe, hanem a különleges keret, amely szívet formázott, két átlósan elhelyezett nyílvevővel. Anyaga sem volt mindennapi: rózsaszín féldrágakő, az Urálban bányászott rodonit, aranyozott rézbe foglalva. A kép a bazilika altemplomában eltemetett Lónyay Elemér herceg és neje, Stefánia belga királyi hercegnő (Rudolftrónörökösözvegye) hagyatékából származott. Az ábrázoltat is sikerült azonosítani Erzsébet hessen-darmstadt hercegnő, Szergej Alexandrovics Romanov orosz nagyherceg felesége személyében. Kezdetben úgy véltem, hogy Stefánia hozhatta magával a miniatűr Magyarországra, ám sokkal valószínűbbnek látszott az, hogy nem ő, hanem második férje kapta ajándékba. Lónyay Elemér pályáját diplomataként kezdte, és a Monarchia szentpétervári követségén dolgozott, sőt részt vett II. Miklós cár koronázásán is.

A kutatás során hamar kirajzolódott az ábrázolt sorsa, amely valóban kiérdemelte a „nem mindennapi” jelzőt. Erzsébet 1864-ben, Mindenszentek ünnepén született, Lajos hessen-darmstadt nagyherceg második gyermekeként. Szigorú protestáns nevelést kapott, amelyben a vallásosság és a kötelességtudat igen fontos szerepet játszott.

Erzsébetnek sok kérője akadt, többek közt a későbbi (és egyben utolsó) német császár, II. Vilmos, ám a hercegisasszony egy nagyobb családi összefüggésen megismerkedett III. Sándor

orosz cár fivérével, Szergej nagyherceggel, és beleszeretett. A nagyhercegről furcsa hírek keringtek, és bárdolatlan, erőszakos különnékn tartották. Főként Erzsébet nagyanyja, Viktória angol királynő tiltakozott a házasság ellen, ám hiába. 1884-ben a pétérvári Téli palota kápolnájában egybekelt az ifjú pár.

Ellentétben az orosz szokásokkal, Erzsébet nem az esküvő előtt, hanem jó pár évvel később tért át a pravoszláv vallásra. A gondolat, hogy áttér férje hitére, egy utazásuk során, Jeruzsálemben, a Mária Magdolna-templomban tett látogatáskor érlelődött meg benne. 1891-ben immár Jelizaveta Feodorovna néven felvette az ortodox vallást.

Sajnos a brit nagymamának jó megérzése volt: a házasság boldogtalan volt, és gyermektelen maradt. A férj állandó – és teljesen alaptalan – féltékenységgel gyötörte nejét. A zsarnokoskodásra való hajlam azonban nemcsak a családi, hanem a közéletben is megnyilvánult. A konzervatív Szergej Moszkva kormányzójaként hajtóvadászatot indított mindazok ellen, akik politikai változásokat akartak Oroszországban. Amikor az orosz-japán háborúban elszenvedett vereség nyomán forradalom tört ki, egy Ivan Kaljajev nevű forradalmár a moszkvai Kreml egyik kapujánál bombával megölte a gyűlölt nagyherceget. Az özvegyen maradt Erzsébet az imában keresett menedéket, majd még férje temetése előtt felkereste börtönében a merénylet, sőt kegyelmi kérvényt nyújtott be a cárnál, amit sem az elítélt, sem az uralkodó nem fogadott el.

Erzsébet ezután minden vagyonától megvált, kolostort alapított a moszkvai Velikaja Ordinkán, amelyben a nővérek számára újfajta, az imát a szociális munkával egybekapcsoló életformát akart megvalósítani (modellje nem kis mértékben a protestáns diakonisszmozgalom volt). A hivatalos egyházi körök nem nézték jó szemmel a törekvést, kriptoprotestantizmust emlegettek. Végül kompromisszumok árán létrejött a Marfo-Mariinszkaja Obityelj Miloszergyija, vagyis a Könyörületesség Márta-Mária kolostora (a pravoszláv monasztikus hagyományok szerint eltért a kolostori státusztól, mert szociális és gyógyító tevékenységet folytatott).

A kolostort vezető Erzsébet és a nővérek az első világháború idején kivették részüket a sebesültek ápolásából. A bolsevik forradalom után a kolostorból elhurcolták, és előbb Jekatyerinburgba vitték őket, majd a cári család néhány tagjával együtt Alapajevszkbe szállították. 1918. július 5-én (a gregorián naptár szerint 18-án) éjjel a foglyokat (köztük Erzsébetet és Varvara Jakovleva nővért, aki nem akarta elhagyni előljáróját)

Pannonhalma kincsei

egy közeli bányába hurcolták, Szergej Mihajlovics nagyherceget lelőtték, a többieket összeverve elevenen egy aknába dobták. Odalenn még napokig éltek, míg a sebek és az éhség miatt meg nem haltak.

A vértanú nagyhercegné még holtában sem nyugodhatott. Amikor a fehérek 1918 őszén elfoglalták Alapajevszket, megtalálták a holttesteket, és a templomot körítő temetőben helyezték el őket.

A vörösök közeledtével exhumálták az áldozatokat, és magukkal vitték, egyre keletebbre hátrálva. Így kerültek az elhunytak Pekingbe, ahonnan az orosz egyházi misszió vezetőjének segítségével Sanghajba, majd gőzhajóval Port Szaidda szállították. 1921 januárjában temette el Damján jeruzsálemi pátriárka abban a Mária Magdolna templomban, ahol annak idején megérlelődött benne az elhivatás. A nyugati emig-

rációban működő orosz egyház 1981-ben, az orosz pravoszláv egyház pedig 1992-ben kanonizálta Szent Jelisaveta Feodorovna újvértanút; ünnepét július 5-én ülik meg.

A westminsteri székesegyház nyugati kapuját a huszadik század tíz vértanújának szobra díszíti. Maximilián Kolbe és Martin Luther King társaságában többek között ott áll Erzsébet is.

Petneki Áron

Életünk

Spirituálé workshop

Február 25-én a Pannonhalmi Bencés Gimnázium vendége volt Nicole Taylor afroamerikai szoprán énekesnő, aki spirituálé témában tartott workshopot a gimnázium egyházzénész tanulóinak. Az előadást rövid koncert követte a bazilikában, amelyen a művésznő és a közönség a workshopon megtanult dalt együtt adta elő. Idézzünk fel néhány gondolatot az előadásból:

A spirituálé a gospel zene előfutára. Ez az afroamerikai zene a gospelt mintegy 150–200 évvel előzi meg.

A gospel zene többnyire bibliai történetekre épül. Szóló énekes és kórus adja elő tradicionálisan orgona-kísérettel, ugyanakkor újabban gitár, basszusgitár, dob kíséri az énekeseket. A korai spirituálékat nincstelenek énekeltek, ezért nem társult az énekhez hangszerkíséret. A gospel témája a „gazdasági szabadság.” Milyen környezetben fogunk élni? Milyen mun-

kám lesz? Hol fogok lakni? Hogyan teremtem meg a családomnak a mindennapi betevőt? Hogyan fog ebben segítséget nyújtani az Isten?

Ezzel szemben a spirituálé az egyén szabadságáról, sajtószabadságról, vallásszabadságról szól.

„Mi az, ami szabadabbá tesz titeket? Arra a szabadságra gondolok, hogy megválaszthatjátok, például. kivel házasodtok össze. Hány gyereketek lesz? Eldönthetitek, milyen nyelveket fogtok tanulni? Hol fogtok élni? Hány órát fogtok dolgozni? Milyen ételt fogtok enni? Kik lesznek a barátaitok? Az afrikai spirituálé énekeseknek nem volt meg ez a szabadsága, ezért lett a szabadság a spirituálé témája.”

A spirituálé a 17–18. századi európai zene és a tradicionális afrikai dallamok összeolvadásából született. Az afrikai zene inkább közösségi, az európai inkább az egyéniség kifejezésére épül.

Ezeket az erős közösségi tudatú embereket elszakították családjuktól, törzsiuktól, más törzsek tagjaival zárták össze őket. El kellett hagyniuk ősi vallásukat, és kényszerítették őket a kereszténység felvételére. A nőkre csupán úgy tekintettek, mint a munkaerő-utánpótlás biztosítékaira. Az anya és gyermek közti kötelék is megszűnt. Egyetlen közös nyelvük volt, az éneklés. A spirituálé új közösségeket, valamint keresztény szellemiséget hozott létre.

Életünk

E dallamokon keresztül kapcsolódtak be az egyházba. Jézusra nem megváltóként, hanem mint testvérré tekintettek, hiszen Jézus is ugyanúgy szenvedett, mint a rabszolgák.

Háromféle spirituálé létezik. Az első az ún. egységet teremtő, amikor az előnékes lelkesíti a kórust, hogy imádkozzanak Istenhez. A második a történetet elmesélő spirituálé, amelyben akár több történetet is kombinálnak. Végül a harmadik típusú Istennel való kapcsolatukról szól, tulajdonképpen énekelt imádság.

A spirituálé-éneklés kezdetekor, a 18–19. században ezekkel a dalokkal akár

üzenetet is eljuttattak a többi rabszolgához az éjszakai szökésről. Egy Észak-Kanadában lévő város, Sainte-Catherine lakóinak nagy része felszabadított rabszolga. Az 1860-as években a polgárháború után a spirituálé-éneklés hanyatlani kezdett, mivel már megszűnt az éneklésük lényege, a rabszolgaság. A második korszak az 1900-as évek elejére tehető, az úgynevezett Harlem reneszánszra, amikor is 50–60 évvel a rabszolgaság után a rabszolgák második és harmadik generációja azt vizsgálta, hogy mit jelent számukra afroamerikainak lenni. A harmadik korszak pedig az 1960-as években kezdődött, amikor a

feketék egyenlő jogokért harcoltak az Egyesült Államokban.

„Dédnagymamám nagymamája még rabszolga volt, ma pedig fekete elnöke van az USA-nak: nagy változás ez ilyen rövid idő alatt. [...] Számomra ezek a dalok azt jelentik, hogy mit jelent szabadnak lenni. Döntéseket hozhatok. Abban hiszek, amiben akarok. Úgy élek, ahogy szeretnék. [...] Előadásom célja az volt, hogy közelebb hozzam hozzátok ennek a zenének a gyökereit. Ez egy nagyszerű, Istent dicsőítő zene, amely alkalmas arra is, hogy személyesebb kapcsolatba kerüljeteek vele!”

Kiss Zsolt énektanár

A hittanári munkaközösség látogatása Budapesten

Vendégségben voltunk: a gimnázium hittanári közössége Budapesten töltött egy napot, amelynek második felében a Magyarországi Muszlimok Egyháza budapesti közösségét látogattuk meg. Nemcsak a kíváncsiság vitt bennünket, hanem egy évek óta tartó kapcsolat ereje. Abdul Fattah Munif barátunk ennek a muszlim közösségnek a hittanára. Sokszor hívtuk őt, hogy tizenkettedikes diákjainknak az iszlám vallásról beszéljen a moduláris hittan keretein belül.

A közös együttlétre egy februári péntek délutánján került sor a Fehérvári úti mecsetben. Érkezésünkkor Sulyok Zoltán, a muszlim közösség világi elnöke, valamint Abdul Fattah Munif barátunk fogadott bennünket. Az együttlétet közös étkezéssel kezdtük. Kötetlen beszélgetés formájában hallhattunk a Magyarországon élő muszlimok mindennapjairól, és tudhattuk meg róluk, hogy három nagy közösség képviseli őket. Még étkezés közben szólalt meg a müezzin imádságra hívó éneke.

Az étkezést követően a mecsetbe vountunk át, ahol seikh Fares Al-Qudaimi – a közösség „lelkipásztora” – köszöntött bennünket. Ezt követően vette kezdetét az imádság. A jelenlévő muszlimok a kiblával – a Mekka irányát jelző fülkével – szemben sorakoztak fel egy sorban. Elhangzott a Nyitó szúra, az Al-Fatiha, azt a seikh rövid beszéde követette, amelyet barátunk Abdul Fattah Munif tolmácsolt. Közülünk néhányan álltak, valakik helyet foglaltak az imádság alatt, a muszlimok azonban meghajlást és leborulást végeztek Mekka felé.

Az imádságot követően a rituális mosakodás színhelyét tekintettük meg és a tisztálkodás gyakorlati megvalósításáról kérdeztük őket, ugyanis minden imádságot rituális tisztálkodásnak kell megelőznie. Majd folytattuk beszélgetésünket Abdul Fattah Muniffal és Sulyok Zoltánnal, meséltek a hitoktatásról, a többi muszlim közösséggel való kapcsolattartásról, valamint arról, hogyan

próbálnak segíteni a Magyarországra érkező muszlim egyetemistáknak, hogy az ország szokásaiban eligazodjanak. Búcsúzáskor megerősítettük szándékunkat, hogy egymás kölcsönös megismerésével folytatjuk a párbeszédet, amely már kialakult köztünk.

A muszlim közösségnél tett látogatást megelőzően egy szakmai délelőtti találkozást töltöttünk a Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium hittan munkaközösségénél. Alighanem ritkán látvány lehetett a ciszterci diákok számára a Vas Zoltán országos hírű hittanóráját látogató, a terem végében ülő és fotózó hét bencés szerzetes, egy szerzetesnő és egy világi hitoktató így együtt (egyébként mind civilben). A látogatóknak pedig különleges dolog volt megismerkedni egy nagy budapesti iskola hétköznapijaival, kihívásaival, hagyományaival, és a hittan oktatásában való útkeresésével.

Két látogatás – két nagyon más helyzet – egyetlen nap. Egyetlen nagy gazdagság.

Baumgartner Bernát OSB

Életünk

Yasmine Reza: Művészet

„A legszebb vers a fehér lap”

(Stephen Mallarmé)

Kitűnő kamara előadást láthatott a gimnázium érdeklődő közönsége március 19-én este a Díszteremben. Horváth Tamás tanár úr rendezése, Pamper Zsolt, Tóth Domonkos, Szabó Márton játéka igazi színházi hangulattal ajándékozott meg bennünket. Yasmine Reza Művészet című darabja komikus-groteszk hangütése ellenére mély lélektaniséggel állítja a néző elé mindennapjaink szinte észrevehetetlen drámaiságát. A darab tárgya egy 120*160-as fehérre festett vászon, amit az egyik szereplő 200 000 ezer frankért megvásárol, mert a műalkotója maga a híres festő, Antrios. A három jellem három különböző módon viszonyul az „üres” vászonhoz. Az egyik rajong, a másik bizonytalan, a

harmadik felháborodott. Hogyan lehet művészetnek tekinteni a fehérre festett bekeretezett vászont? Gyakran hallhatjuk ezt a közhelyes kérdést Malevics óta a modern képzőművészet alkotásai láttán. Beza darabja azonban nem pusztán esztétikai kérdéseket vet fel, hiszen minden pillanatban nyilvánvaló, hogy a fehér vászon valójában (többek között) a kitöltendő életfelület, a betöltendő léttér, amelyhez mi magunk is, mindannyian más-más módon viszonyulunk. Mást kezdünk vele, Mást látunk benne. A kamara társulat kb. egy éven át tanulta, próbálta a darabot. Közben szerepcseré is történt. A hosszú, néha gyötrelmes munka azonban gyümölcsözőnek bizonyult. A fiúk otthonosan, magabiztosan mozogtak a színpadon, s a szó szoros értelmében játszották szerepeiket. Tóth Domonkos

kitűnő volt az ingerült-indulatos Marc alakításában, Pamper Zsolt jól adta vissza Serge előkelő fölényességét, sznob tudálékosságát, Szabó Marcell pedig hitelesen alakította a bizonytalan, befolyásolható, kompromisszumokat kereső Yvan karakterét. Az élénk, pergő párbeszédeket, hosszú monológokat ritmusosan vegyítő másfél órás előadás jelentős szellemi és fizikai teljesítmény volt a színészekről és a rendezőtől is. Az előadás végén felhangzó, kitartó taps az elismerés és a köszönet őszinte megnyilatkozása volt a fogékony közönség részéről.

Nagy élmény volt! Reméljük, lesz folytatása.

Komlóvics Zoltán magyartanár

Taps! Sikerült! Meghajlás. Zárómonológ. Az utolsó jelenet feszültsége. Serge tisztítja a képet. A végső hármastársaság. Yvan hosszú monológja a darab közepén. Serge és Marc dialógusánál már minden könnyedén megy. Sok a rögtönzés, az egyéni játék, amik még a próbán sem voltak. (Ekkor már tudom, hogy nem lesz gond, ügyesek a fiúk.) Az alaphelyzet kibontakozása. Marc bevezető monológjánál lélegzetvisszafolytva figyelünk mindannyian. A fény lassan az első szereplőre esik. Lépések zaja. Sötétség a színpadon, csak a zene szól. Kezdünk. Lassan megtelik a terem, s ez boldogsággal tölt el. Még 10 perc a kezdésig, de csak páran vannak a nézőtéren. Kik fognak eljönni? Már a vacsora sem kell, mert csak az óránkat lessük. Délután egy maratoni főpróba, ami nem lett valami felejthetetlen. Előző nap próba. Két nappal korábban is próba. Már nem is tudjuk, hogy hányadik próbánk a héten, a hónapban, az évben. Meg van az időpont: március 19-e, csütörtök. Ki kéne találni egy időpontot az előadáshoz. A darab fele már megy, mindenki tudja a szövegét. Összeolvastuk az egész szöveget, újra. Mindenki kiválasztotta, hogy kit szeretne játszani. Szeren-

csénk volt, mert szeptemberben találtunk egy új Serge-t. Egy évvel ezelőtt majdnem előadtuk a darabot, aztán mégsem. Próba, próba és megintcsak próba. Tizenegy diák jelentkezett a szakkörre, de csak három szerep van... sebj. Kikerül a felirat a zöld táblára, hogy új szakkör indul szerdánként. Ismerem egy színdarabot - Yasmine Reza: Művészet – amivel kezdhethetnénk valamit (jó lenne, ha mások is megszeretnék...)

Horváth Tamás magyartanár, rendező

Labora

Új utakon – az eltűnt idő nyomában

Az evangélium tanítása nyomán Szent Benedek Regulája a közösségépítés feladatai között kiemelten fontosnak tartja a beteg testvérekről, az idősekről és a gyermekekről való gondoskodást. A Pannonhalmi Főapátságban az idősebbek tudják, de a távolabbról érkezők és a fiatalabbak előtt kevésbé ismeretes, hogy a kommunizmus idején, az embert próbáló időkből létrejövő, eredetileg állami fenntartású szociális otthon milyen sajátos utat bejárva vált a bencés közösség által működtetett, összetett intézményrendszer részévé. „Pannonhalma 1951-től hihetetlenül bonyolult, nemcsak rendi közösség, de lakóközösség is lett.” – fogalmazott Asztrik főapát úr a Szent Adalbert Otthon hatvanéves jubileumi évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen 2011 decemberében. A szerzetesrendek működési engedélyét megvonó, 1950 szeptemberében megjelent rendelet értelmében az ún. tanító rendeken kívül Magyarországon több mint 10 000 szerzetes és szerzetesnővér kényszerült szerzetesházának elhagyására. Az egyház és állam közti tárgyalások eredményeképp az elvett több mint 600 épületből először öt rendházat jelöltek ki 440 személy részére, ahol az időse, beteg szerzetesek ápolását folytatták. 1950-ben Bakonybél, Csákvár, Gyón, Jászberény, Jánoshida kapta ezt a feladatot,

1951 novemberétől a Pannonhalmi Főapátság is. A diákotthoni élettől szigorúan elkülönített, szerzetesférfiak számára kialakított, állami fenntartású időszotthonban az ápolószemélyzet eleinte kizárólag szerzetesnőkből állt, majd nyugdíjazásuk után folyamatosan nőtt a világi dolgozók száma. 1988. január 1-jétől az otthon működtetését átvehette a bencés rend. A rendszerváltás során a szerzetesrendek újraindulásával, egyre több rend vette magához és gondozta tovább idős beteg rendtársát, így a Pannonhalmi Főapátság Szent Adalbert Otthonába egyre több világi gondozott került.

A Szent Adalbert Otthon jelenleg harmincöt idős embernek nyújt ellátást. A legidősebb lakónk 94 esztendőes lesz az idén. Az ápolási szolgálatban tizenkilenc aktív munkatárs vesz részt, többségük már hosszú évek óta az intézmény dolgozója. Nagyrészt Pannonhalmáról és környékéről járnak fel a Várba, néha messzebből utaznak ide. A szociális otthon feladatát tekintve ápolást és gondoskodást nyújtó intézmény. Az emberséges gondoskodás, a lehetőség szerinti testi jóllét mellett a mentális/lelki egészség fenntartása és minél

tovább tartó megőrzése is rendkívül fontos része az ápolási munkának. Az itt élők különböző időpontban, más-más élettörténeti helyzetben, szerzetesként vagy életük alkonyán beköltöző civil lakóként lépnek az otthon kötelékébe, az otthonhoz és a közösséghez való viszonyulásuk, valamint jelenlegi mentális és fizikai állapotuk is több szempontból eltér egymástól.

Az otthon saját közösségi alkalmainak a liturgikus évnek megfelelően kialakított mentálhigiénés és foglalkoztatási program ad keretet. Az otthon kápolnájában minden reggel 8 órakor az otthon lelki igazgatója, az idősekkel foglalkozó

Labora

Elemér atya tart szentmisét. A napiheti ritmusban váltakozó az egyéni és csoportos beszélgetéseket, egyéb foglalkozásokat (a lakók önszerveződő közös imádsága, kertgondozás, az Arborétumban tett közös séta, felolvasás, diótörés, rajzolás, festés, dekoráció, énektanulás stb.) a közös ünnepekre való készülődés egészíti ki.

A főapátság épületegyüttese a bencés szerzetesközösség tagjai mellett egyszerre ad otthont a gimnázium diákjainak és a szociális otthon időseinek. Ez olyan adottság, amely a generációk közötti párbeszéd megújuló lehetőségeit is magában rejt. 2014 májusától a

gimnázium 9. és 10. osztályos diákjai felmenő rendszerben Feith Bea tanárnő és Schilde René tanár úr vezetésével egyre aktívabban vesznek részt az IKSZ (Iskolai Községi Szolgálat) programjában, amelynek keretében az érettségig kötelezően választható szociális munka egyik lehetősége a szociális otthon munkájában való részvétel. Ha az eddig megvalósult alkalmakra tekintünk – segítő beszélgetések az idősekkel,

diákok és idősek közös soproni kirándulása, koncertlátogatás a gimnáziumban és a bazilikában, név- és születésnapok közös megszervezése, lebonyolítása a diákebédliben, a közös adventi gyertyagyújtások a betegszoba kápolnájában, vagy korábban László Zoltán tanár úrral a hetedikes diákok Idősek napján adott ünnepi műsora és ennek közös beszélgetéssel történő előkészítése –, jól eső érzés tölt el bennünket. Úgy tűnik, hogy ezek a közös élményeket teremtő, kötetlen találkozásra, spontán segítségnyújtásra és ennek elfogadására lehetőséget adó alkalmak mindkét oldalról nagyon gyümölcsözőnek bizonyultak. Az elmúlt időszak örömteli közösségi tapasztalatai közé tartozott az a munkatársak önszerveződésében létrejött, meglepetésnek szánt jubileumi ünnepség is, ahol Asztrik főapát úr meghívásával az otthon legrégebben itt dolgozó

munkatársát, Nagy Jánosné Teri nénit köszöntöttük. Karácsonykor a ravazdi plébániaközösség bencés lelkésze, Hortobágyi Arnold atya javaslatára Borbély Edina felkészítő tanárnő vezetésével meghívtuk a Ravazdi Általános Iskola 2. osztályos tanulóit, akik betlehemes játékot adtak elő, farsang idején pedig a Baráti Dal-Szín-Ház lépett fel zenés műsorral. Valaki egyszer az itt élők közül így fogalmazott: „Az ünnepben legfontosabb számomra, hogy önmagunkat adjuk...”

Az ünnepi alkalmak előkészítésében, megszervezésében és lebonyolításában nyújtott segítségéért ezúton szeretnénk köszönetet mondani az Otthon és a főapátság valamennyi munkatársának, az IKSZ programban részt vevő tanároknak és diákoknak, valamint minden kedves vállalkozó közreműködőnek és vendég előadónknak.

Verba Andrea mentálhigiénés szakember

Rendes mester

Interjú Titusz testvérrel

Mikor és hogyan kerültél kapcsolatba a bencésekkel? Egyenes út vezetett Pannonhalmára?

A jubileumi Szentévben, 2000. július 11-én a katolikus félórát hallgatva a rádióból értesültem arról, hogy Pannonhalmán oblátus közösség létezik, és éppen e napon tesznek ígéretet a Szent Benedek Regulája szerinti életvezetésre, példát adva a hitük szerinti életre és a hitbéli ismeretek gyarapítására. Mivel július 11-e Szent Benedeknek, Európa védőszentjének ünnepe, találva éreztem magam, mivel én július 11-én születtem, csak éppen 1948-ban, és magányomban éppen valamiféle imaközösséget, harmadrendet keresgéltem. Meghívásnak értékelve ezt a „véletlent”, rögtön a műsor után telefonáltam a szerkesztőségbe, és ők küldtek némi írásos ismertetőt, amely éppen kéznél volt. 2000. augusztus 20-án, Szent István napján már a pannonthalmi bazilikában ünnepeltem oblátusokkal együtt a szentmisén. Négy évnyi noviciátus után magam is oblációt tettem, és Titusz néven a pannonthalmi dékánia tagja lettem. Közben elvégeztem a három éves székesfehérvári hitoktatóképzőt is. Így elmondhatom, hogy a „meghívásom” óta egyenes és tartalmas út vezetett engem Pannonhalmára.

Beszélnél arról, hogy mit is jelent az oblátusság?

Bencés oblátusnak lenni annyit jelent, mint Szent Benedek Regulája szerint élni a bencés közösség előtt tett ígéret (obláció) alapján. „Fogadj el engem, Istenem, szent Igéd szerint, hogy neked éljek, és ne szégyeníts meg engem, mert tebened bízam, Uram.”

A teljes Oblátusszövetséget dékániákra osztották fel városok, települések szerint, hogy a csoportlétszám lehetőleg ne haladja meg a tíz-tizenkettőt. A dékánia tagjai havonta találkoznak földrajzi helyzetük, elérhetőségük szerint. Évente van egy közös témája, átolvasandó könyve az oblátusszövetségnek. Erről a témáról folyik az eszmecsere az egyes dékániákban minden hónapban. És még egyéb aktuális eseményekről, egyéb témákról – vérmérséklet szerint. Minden év július 11-re, Szent Benedek ünnepére összejön az egész országból, sőt külföldről is az oblátusok közössége, hogy megünnepelje azokat is, akik a dékániákban eltöltött bizonyos idő után elkötelezik magukat a bencés regula szerinti életre, és fogadalmat vagy oblációt tesznek a közösség előtt. Az ünnep után aztán ki-kik családban, vagy egyedülállóként, munkahelyen bencés szabályok alapján éli meg hitét.

A ma élők közül a legrégebben elköteleződött oblátá még a hetvenes években, titokban tett ígéretet a Regula szerint életre.

Te „reguláris oblátusként” tartozol a szerzetes közösséghez. Korábban nem lehetett erről a formáról hallani – mit jelent ez? Hogyan érlelődött meg benned a döntés?

2010-ben a bencések megkérdezték, lenne-e kedvem a kert, a zöld terület

rendben tartására. Mivel szakmámba vág, örömmel fogadtam a felkérést, bár meg kellett fontolnom, sorsára hagyjam-e Pápa környéki kis faluban lévő, kissé megviselt házamat. Pannonhalmát választottam; iránymutatást, eligazítást kaptam, és ettől kezdve három évnyi felhőtlen, bár kemény munkával megáldott tavaszt-nyarat, telet és őszt töltöttem el az „ora et labora” jegyében a kertben.

2012-ben felvetődött a lehetősége a nálunk már régóta nem gyakorolt „reguláris oblátusi” formának, ami lényegében a monostorban való lakhatást és a bencés atyákkal való együttélést jelenti az imában, munkában, étkezésben, liturgiában, jóban és rosszban. Megint csak válaszüthöz értem ingatlanom ügyében, de a 2000 óta tartó bencés életutamnak nem volt alternatívája. Így aztán 2012 Szentháromság vasárnapján Lengyel Pál Tamás atya és oblátus társaságában mindketten megkaptuk a reverendát és a skapulárét, reguláris oblátusok lettünk, és a bencés atyákkal tartunk.

Korábban sokat láttunk a növényekkel foglalkozni az udvarban és a várkörön. Ez egy régi „szerelem”?

Olyannyira régi szerelem, hogy mást sem csináltam, mint hol így, hol úgy, hol itt, hol ott növényekkel foglalkoztam.

1972-ben végeztem a gyöngyösi szőlészeti és borászati szaktechnikumban, ahová a budapesti Szőlészeti és Borászati Kutatóintézetből jelentkeztem.

Szaktechnikusként Gödöllőn továbbtanulva kertész üzem-mérnöki oklevelet szereztem, majd kihasználva egy lehetőséget újabb két év tanulás után növényvédelmi szaküzem-mérnöki oklevelet kaptam.

Rendes mester

Szőlő – gyümölcs – zöldség – borászat – növényvédelem egy fogalom köré csoportosult: a növény. Kényszerből fizikai állományban is dolgoztam, amit Pannonhalmán jól tudtam hasznosítani, bár már korántsem kényszerből.

Szerettem a rendezett, egészséges, jól kezelt növényeket itt Pannonhalmán. Bár dísnövénytermesztést nem tanultam, rájöttem az igényeikre, és igyekeztem kiszolgálni őket is. Sajnos a szívritmus-szabályozó készülék és a közeli csípőprotézis beültetés korlátokat szab további munkámnak, de amit tudok, és amit szabad, ezután is örömmel csinálom.

Kertészkedésem során remekül megértettük egymást a többi szakma képviselőivel, a varrodától kezdve a konyhán át a műhelyekig. Az ápolók, portások, gépkocsivezetők segítettek, ha kellett. Traktorosok, arborétumbeliek, takarítók és könyvtárosok – és nem is tudok mindenkit felsorolni. Remélem, baráti viszony alakult ki közöttünk. Például az egyik tanárnő holtbiztosan észrevette és szóvá is tette, ha valami változtatást, apró ötletet, szépítést eszközöltem a virágok táján. Másvalaki a szépen felsőpört sétányt méltányolta. Ezek az apróságok is hozzájárultak munkakedvemhez. Ezúton is köszönöm mindenkinek.

Te most már az idősebb nemzedékhez tartozol. Saját élettapasztalatedből mit adnál át szívesen a mai fiataloknak, milyen üzeneted van számukra?

Bizony minden ember nyomot hagy itt a földön, mert mindenkit megbízott valamivel az Úr, és számon tartja: megtetted-e, amiért küldött, avagy mit műveltél helyette? Tehetséget adott: kihasználtad-e? Erőt adott: jóra használtad-e? Nyitva van-e szemed a látásra, vagy csak nézel? Van-e füled a hallhatat-

lan meghallására? Ez csak néhány kérdés.

A mi generációnknak nem adatott meg, hogy világot lássunk. Tanuljatok nyelveket, egzotikus nyelveket is, járjatok a világot, hogy értékeket hozzatok haza: tudományt, jobb megoldást, módszereket, újításokat – a mi épülésünkre!

A nagybőjti idő vége felé járunk, közeleg Húsvét ünnepe. Hogyan élted meg korábban ezt az ünnepet?

Húsvét misztériumát – aktuális életkoromnak megfelelően – fokozatosan ismertem föl. Gyermekként még csak a föltámadási körmenetek ünnepélyességében, ifjúkoromban már a templomi szertartások megismerésével. Életem útjának felén pedig a bencés úton, a liturgia teljességében.

Tizenévesként néha a Szent István Bazilikába is elzarándokoltam, és – amikor ezt nagyon nem szabadott – elvegyültem az óriási tömegben. A közúti közlekedés – busz, villamos, autók – nem a hatósági intézkedésre álltak le, hanem a körmenet miatt. Ám incidensre, kordonokra, még dumaszóra sem emlékszem, némán „eltűrték” minket.

Budapestről egy kis faluba költözve sokszor ünnepeltem magányosan a Húsvétot. A közeli városba utaztam be péntekenként keresztúti szertartásra. A falumban legfeljebb nagypénteken volt megemlékezés Krisztus Urunk haláláról. Egyik évben, amikor már nagy hiányérzetem volt, a feltámadási szertartásra bebuszoztam a városba, tudván, hogy gyalog kell hazajönnöm. A 18 kilométer

három és fél óra volt. Húsvéti telihold, csillagos ég kísért haza falvakon keresztül, temetők mellett, erdők között. Néhány gyertyát láttam ablakokban vagy sírokon. Magányosan sem éreztem magányosnak magamat. „... Megtanultam, hogy beérjem azzal, amim van..., tudjak jóllakni is, éhezni is, bővelkedni és nélkülözni is...”

2001 húsvétján – oblátus érdeklődőként – már Pannonhalmán töltöttem a Szent Három Napot. Elmondhatatlan élmény volt az ünnepre készülődő sok vendég, a bencés atyák jövés-menése, a vendégek épülésére szolgáló előadások és imaórák, a „bennfentes” oblátusok segítőkészsége. Aztán éjszaka zengett az Exultet, sorjázta a szentírási szövegek – számomra az eddigi húsvétok összessége, így egyben, egyhelyütt, meghatóan.

„Örüljetek az Úrban mindig! Újra mondom: Örüljetek!” (Fil 4,4)

Rendkívüli tanárok

Interjú Rábai Lászlóval

Milyen volt indulásod az életben, milyen muníciót kaptál?

Szüleim Kisbérrel származnak, de Győrben telepedtek le, így győri származásúnak tartom magam. Az iskolai tanulmányaimat a győri tanítóképző gyakorló általános iskolájában kezdtem, és emlékeim szerint több gyakorló tanítónő életét keserítettem meg a vizsgatanításukon feltett kérdéseimmel. A középiskolai tanulmányaimat a Czuczor Gergely Bencés Gimnáziumban végeztem, ahol kinyílt számomra a világ. A bencés tanárok a szocializmus sivár világában üdítő oázist teremtettek.

A szüleim igyekeztek vallásos nevelésben részesíteni, aminek köszönhetően a bencés gimnázium mellett az ifjúsági közösség is fontos tényezővé vált számomra a Szent Imre plébánián és a Bokor közösségben. A kamaszkor a hit élményével és az életre szóló barátságok lehetőségével ajándékozott meg.

Az otthonról hozott értékek és az iskolában–közösségben szerzett életelvek irányítóként segítették az életem alakítását a későbbi években.

Miért matematika és fizika? Milyen perspektívát láttál a tanításban? Szeretsz-e tanítani?

A gimnáziumi évek során több továbbtanulási irány felmerült lehetőségként, de végül a bencés tanáraink példája felülírt minden más elképzelést, és matematika–fizika szakos tanárnak jelentkeztem. Az egyetemi tanulmányaimat az ELTE-n végeztem, és a diploma megszerzését követően – egy ösztöndíjnak köszönhetően – a római La Sapienzian tanulhattam kombinatorikus geometriát. Távol a megszokott környezettől, a matematika egy részterületébe elmélyülve – fontos életszakasz volt számomra.

Hazatérve Pannonhalmán kezdtem el tanítani. A húsz (tan)év tapasztalata több szempontból is gazdagító volt számomra.

A matematika és a fizika tanítása valójában egy gondolkodásmód átadását célozza felfogásom szerint, és erre törekedve sok sikert és mellette néhány kudarcot élhettem meg a gimnáziumban.

Milyen benyomásokat szereztél, hogyan nyílt ki a világ számodra a pannonthalmi tevékenységek révén?

Egy éve tanítottam Pannonhalmán, amikor a millenniumi ünnepekre készülve meghívást kaptam az előkészítő munkacsoportba. Az ezer éves jubileum sok fontos eseménye közül II. János Pál pápa látogatása kiemelkedő volt, és ma is örömmel gondolok vissza rá. Az ünnepi programok még be sem fejeződtek, amikor újabb felkérést kaptam: a tanári munka mellett legyen főapáti titkár. Örömmel vállaltam a feladatot, és a kisközösségi egyházképembe jól illeszkedett a világi szerepvállalás e formája. A titkári munka sok érdekes találkozást hozott az életembe, amelyek segítettek mind az egyházzal mind a társadalomról alkotott képem szélesítésében és árnyalásában.

Családos ember vagy, feleséged Partiumból származik. Mit jelen a család, gyermekeid? Hol tanulnak lányaid?

Rendkívüli tanárok

Feleségem, Ibolya a Szilágyságból származik, de Budapesten járt egyetemre, és közös barátainknak köszönhetően találtunk egymásra. A család számomra az élet alapsejtje, innen indul ki minden, és ide érkezik meg minden. Katinka és Kinga lányom bencés diák Győrött, Klári pedig az evangélikus iskolába jár. Nem kevés erőfeszítést jelent számukra az ingázás, de úgy tűnik, hogy jól érzik magukat azon a helyen, amit választottak, és így szívesen indulnak útra minden reggel. Jó érzés számomra, hogy mindegyikük maga választotta a középiskolát, és bízom benne, hogy megtalálják a számukra megfelelő egyetemet is. Fontosnak gondolom, hogy megtanuljanak dönteni, és vállalják a felelősséget a döntéseikért. Természetesen segítem őket, de a végső szó az övék.

A főapátság projektigazgatója vagy. Mi a szűkebb és tágabb feladatod? Mi az, amivel a főapátság jövőjét és az iskola fejlődését segíteni tudod?

A projektek a szőlészet és borászat újraindításával kezdődtek számomra 2000-ben. Azóta több kisebb-nagyobb fejlesztés részese és irányítója lehettem Pannonhalmán, ami örömmel tölt el, miközben több projekt okozott már komoly fejtörést.

A fejlesztések koordinálása és finanszírozásuk megteremtése a fő feladatom, de több esetben a működtetésben is szerepet vállalok. Az EU-s források sok lehetőséget hoztak Pannonhalmára részére, és örömmel mondhatom, hogy ezek többségével sikerült jól élni. Úgy látom, hogy az elmúlt években jelentőset tudott a főapátság előrelépni az intézményei és vállalkozásai területén (is), ami reményeim szerint a bencés közösség jövőjének alakítását segíti.

Világi keresztény vagy, többet jársz világiak körében. Hogyan tekinte-

nek, mit várnak az emberek megítélésed szerint a bencésektől és a diákjaiktól?

Bár sokféle társaságban megfordulok, a pannonthalmi szemüveget nehezen tudom letenni. Ezzel együtt azt látom, hogy a bencés szerzetesektől egyfajta spirituális támpontot várnak az emberek. Stabilitást a folyamatosan változó világban és nyitottságot az egymással szembenálló székértáborok társadalmában.

A diákok is azzal indulhatnak útra Pannonhalmáról, hogy túl az alapos képzésen, belekóstolhatnak a bencés spiritualitásba, és ezzel értékközvetítők lehetnek a saját környezetükben. Meglátásom szerint Pannonhalmára erőssége elsősorban nem a tanulmányi eredményekben van, hanem a sajátos környezet nevelő hatásában.

Mik az aktuális feladataid? Mi áll a hétköznapijaid középpontjában?

A közelgő Szent Márton-év előkészítése kiemelt feladatot jelent számomra is. A Szent Márton Bizottság titkárával, Konrád atyával hetente tartunk munkaértekezletet, és próbáljuk szervezni a jubileumi év pannonthalmi programjait, valamint azokat összehangolni az országos tervekkel, elsősorban is a szombathelyiekkel.

A 2014–20-as EU ciklus újabb fejlesztési lehetőségeket teremt a főapátság számára is, ezért fontos feladatom a jelen időszakban ezeknek a pályázati lehetőségeknek a minél alaposabb megismerése és a pannonthalmi fejlesztési tervek összehangolása velük.

A főapátsági vállalkozások idén új vagyongazdálkodási struktúrába szerveződnek, és ennek a megvalósítása is jelentős feladatot ad részemre. Az átszervezés célja a hatékonyabb működés, különösképpen a különböző gazdasági tevékeny-

ségek szinergiáinak kihasználása által. Mindezek mellett ősz óta másoddiplomás képzés keretében közgazdasági tanulmányokat folytatok annak érdekében, hogy a gazdasági jellegű tevékenységeimet megalapozott tudással végezhessem. Nagyon jó élményekben van részem, amikor a levelezős egyetemi előadásokon olyan témákról van szó, amelyek szorosan kapcsolódnak a mindennapi feladataimhoz.

Melyek azok az értékek számodra, amelyeket életeddel magad, családod, barátaid számára képviselsz és védelmezel? Mi az, ami nélkül az élet kérdéssé válik?

Folyamatosan keresem az evangélium értékeinek a jelen korban történő megjelenési formáit. Másképpen fogalmazva azt, hogyan lehetek Jézus követője itt és most. A családom és a barátaim hasonló életszemlélete megerősít abban, hogy bár szinte lehetetlen megvalósítani a jézusi életformát önmagam és környezetem akadályai miatt, mégis minden más útnál vonzóbb és értelmesebb.

Családos közösséget alkotunk győri baráti házaspárokkal, és rendszeresen találkozunk, amely alkalmak során megosztjuk egymással tapasztalatainkat életünk egy-egy területéről, segítségként olvasva hozzá a keresztény spirituális irodalmat.

A világ rohanása Pannonhalmán is jelen van, és ez a távolról érkezőket sokszor meglepi. Ugyanakkor a csend és benne az Isten jelenléte is megtapasztalható a monostorban, különösen is a liturgiák alkalmával. Tapasztalatom alapján a belső távolságtartás és az egyedüllét pillanatai sokat segíthetnek a rohanás közepette is megőrizni azokat az értékeket, amelyek nélkül céltalan lenne az élet.

Fejlődési pályán

Korszerű szolgáltatások a Pannonhalmi Főapátság Gyűjteményeiben

A 21. században az információs kommunikációs technológiai fejlődésnek köszönhetően jelentősen megváltoztak kutatói szokások. A könyvtárainkat, levéltárainkat távhasználatban (e-mail, telefon) vagy személyesen felkereső kutatók egyre többször kérnek digitális másolatot a gyűjteményeinkben őrzött dokumentumokról. A kutatók, szakdolgozók már laptoptal jegyzetelnek, kíváncsiak, hogy az elektronikus katalógusokat és adatbázisokat otthonról is elérjék. Ha tehetik, szívesebben dolgoznak otthoni környezetben, ezért nagy jelentősége van a képszerű és szövegszerű digitalizálásnak. Elvárás, hogy könyvtári, levéltári szolgáltatásainkat e kutatói kérésekhez igazítsuk.

Báróriási vívmány volt a fénymásológép, de napjainkban már inkább szkennelt képet, vagy fotót kérnek a kutatók, ha tehetik. A fénymásolás jelentős technikai segítség volt, ám ez a technika ártalmas lehet a muzeális dokumentumra. Napjainkban – állományvédelmi okokból – már csak szkennelt képet vagy fotót készítünk. A két technika közül a másolandó, digitalizálandó dokumentum határozza meg, hogy melyik eszközt használjuk – könyvet célszerűbb fotóz-

ni, mert így nem kell kifizetni, egy néhány lapos dokumentumot szkennelni egyszerűbb.

Ami a kutatói kéréseket illeti: vannak, akik csak munkapéldányt kérnek a digitalizált anyagból, ezeket az egyedi dokumentumokról készült a másolatokat vízjelezve, általában térítés ellenében bocsátjuk a kutatók rendelkezésére. Gyakoriak az olyan kérések is, amikor a gyűjteményünkben őrzött kéziratokat publikálni szeretnék, ilyenkor nyomdai minőséget kérnek tőlünk. Ezeket a másolatokat szintén térítés ellenében adjuk át, a megjelentetést-kiadást publikációs engedélyhez kötjük.

A technikai felszereltségünk (számítógépek, nyomtatók, szkennerek, fényképezőgép) jónak mondható volt ugyan, de tudjuk, hogy ezek az eszközök folyamatosan fejlődnek, mindig újabb és újabb, egyre korszerűbb eszközök kerülnek piacra.

2014-ben digitalizálás feladatát és a digitalizált tartalom-szolgáltatásunkat jelentősen sikerült korszerűsíteni.

Új fényképezőgépet vásároltunk, valamint egy a digitális képfeldolgozást, kiadványszerkesztést segítő programcsomagot és egy a fotózott szöveges

másolatok készítésére is használható. A fényképezőgépet a levéltár és a múzeum (gyűjtemények) is használhatja, sőt Horváth Tamás tanár úrnak – mint az apátság belső fotósának – is a rendelkezésére áll, hogy a rendi közösség vagy a gimnázium ünnepein ezekkel készítse el a fotókat.

Ugyancsak a kutatók kiszolgálását segítik, tehát a szolgáltatás minőségét javítják azok a képfeldolgozást, kiadványszerkesztést segítő szoftverek, amelyeket beszereztünk a gyűjtemények számára. Ezek a digitális képfeldolgozást, kiadványszerkesztést segítő programcsomag, valamint a szkennelt, fotózott szöveges dokumentumok feldolgozását, szövegek szerkeszthetőségét segítő program.

A könyvtár, levéltár és muzeális gyűjtemény együtt vásárolt egy nagy teljesítményű szkennert és egy számítógépet, melyen a digitalizálás utómunkáit tudjuk elvégezni. A Zeutschel OS 12002 C Advanced Plus könyvszkennер nagyteljesítményű, színes, nagyformátumú dokumentumok (A2 méretig) digitalizálására alkalmas asztali szkennер. Lábkapcsolóval, beépített könyvvállánnyal, motorosan működő súlyérzékelős, szintkiegyenlítő könyvhimbával, automatikusan nyíló, tükröződésmentes dokumentum leszorító üveglappal ellátott.

Az új eszközök elhelyezése és még inkább a nyugodt munkafeltételek biztosítása érdekében a könyvtári az eddig raktárnak használt két könyvtári iroda egyikéből egy célbútorokkal berendezett reprográfiai szobát alakítottunk ki.

Ásványi Ilona helyettes könyvtárigazgató

Életünk

Olimpiai bajnok Pannonhalmán

„Szilágyi Áron (*1990–) a Fazekas Mihály Gimnázium matematikai tagozatán érettségizett 2008-ban, 2010 szeptemberétől az Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Karán a nemzetközi tanulmányok alapképzési szak hallgatója. Angolul és franciául beszél, matematikából országos versenyeken ért el kiemelkedő eredményeket. 2012-ben felvételt nyert a Károli Gáspár Református Egyetem pszichológia szakára.” – jelezték a plakátok a (Wikipédia szövegét idézve) Szilágyi Áron magyar olimpiai bajnok március 13-ai megjelenését iskolánkban.

Az utóbbi években a pannonhalmi vívás felvirágzását élhettük meg, hála a Magyar Vívó Szövetség többszöri támogatásának, Polgár Pál főtktár úr és edzőink fáradhatatlan munkájának köszönhetően. Szerintem nyugodtan mondhatjuk, hogy most élhettük meg az itteni vívás egyik fénypontját Szilágyi Áron látogatásával és előadásával.

Több mint egy héttel az érkezése előtt, amikor még egy plakát sem volt kihe-lyezve, már szájról-szájra terjedt a hír, hogy egy olimpikon tartja majd a pénteki előadást. Én először egy matematika óra kellős közepén találkoztam ezzel, mikor is hátra fordult az előttem ülő, és verifikáltatta velem a hírt, majd hozzátette, hogy ő erre az előadásra biztos

eljön. Teltek múltak a napok és az érdeklődés nem lankadt, sőt egyre jobban úrrá lett a diákságon. Végre elérkezett a péntek, már mindenhol ez volt a téma, Áron nevét visszhangozták a folyosók. Mindenki tudta, hogy a vívóedzésünk végére benéz, ezért már oda is többen autogramos kártyákkal érkeztek. Az edzés a megszokott rendben zajlott, csak néha mindenki fel-feltekintett a kilátó bal szélére, ahonnan érkezése várható volt. Az edzés vége felé, várva, mégis váratlanul megjelent három elegáns úriember, akiknek minden lépésük után egyre jobban eluralkodott a csend. Alig tehettek meg 3-4 métert, a teremben levegővételt se lehetett hallani már. Áron ugyan mondta, hogy nem akar zavarni, és nyugodtan folytassuk az edzésünket, de valahogy nem tudtuk figyelmen kívül hagyni. A varázst végül Konrád atya törte meg több közös selfie-vel. Aztán edzőtársaim kérdésekkel bombázták, amikre Áron kitarotán válaszolt.

Az edzés után az ebédlőbe tértem, ahol több ember is odajött hozzám, és kezeimen lévő igen nagy karórámra tekintettel léve, afelől érdeklődtek, hogy mi tájt jár az idő, szemükben valami különös lánggal, amit tudtam, hogy mi vált ki bennük. A szokásosnál korábban tértem a hálókba, hogy kivételesen időben elkészüljek az előadásra, de ekkor már egy lelket sem találtam az elvileg 30 fős szobában, így ismét utoljára készültem

el. Amikor megérkeztem a Telekibe, örömmel állapítottam meg, hogy azért egy-két szabad hely azért még volt. Áron érkezését óriási ováció fogadta, előadása végig jó kedélyű és könnyed maradt. Mikor az olimpiai szerepléséről mesélt, annak ellenére, hogy mindenki tudta a végkifejletet, minden egyes mondata egy újabb izzadságcseppet indított útjára a homlokunkon. A végén felmutatta az olimpiai aranyat, amit ha lehetséges, még az első éljenzésnél is nagyobb fogadott. Aztán bemondták a mikrofonba, hogy lehet autogramot kérni tőle, amire megindult a tömeg, és komolyan megfordult a fejemben, hogy ugyan az olimpiáról épségben hazatért, de most szegényt összemorzsolja a rajongótábora. Aztán végül mindenki épségben megúsza, és még ha nagyon akarta valaki, akár meg is érinthette az érmet. Előadását sokat mondó, szívből jövő taps zárta. Elbúcsúzott, és hazatért, hogy aludhasson legalább egy keveset a másnapi versenyéig.

Miután Áron elment, még napokig a vele készített közös képekkel volt tele a Facebook. Úgy gondolom, hogy látogatása mindenkiben egy maradandó élmény marad. És visszavárjuk.

Fazekas Özséb 10.b

Vizitáció

2015 februárjában került sor a négyévente esedékes főapátsági vizitációra. A bencés rend belső joga, a konstitúció ugyanis előírja, hogy időről-időre külső segítséggel lásson rá a közösség az imádságára és a munkájára. A vizitáció ősi monasztikus hagyomány. Nem is lehet egyetlen magyar szóval lefordítani. Nem ellenőrzés, hiszen a vizitátoroknak csak rendkívüli esetekben van és akkor is igen korlátozott beavatkozási joguk. Nem átvilágítás, hiszen a gazdasági élet helyett a közösség és az egyes szerzetes élete áll a középpontban. Inkább iránytűnek mondanám, mert utunk során újra meg újra elő kell venni egy objektív eszközt, amelynek segítségével mi magunk látjuk meg, hol is tartunk, merre is kéne tovább haladnunk, de a döntés továbbra is a miénk marad, hogy vajon figyelembe vesszük-e az iránytű véleményét. Ez első olvasásra valószínűleg nem tűnik hatékonynak. Ha jobban belegondolunk, akkor azért az rajzolódik ki, hogy ez az iránytű teljesen tiszteletben tartja az adott közösség önállóságát. Ezáltal a javasolt iránymódosítások nem külső kényszerből, hanem közösségi döntésből születhetnek meg. Ebben pedig nagy erő van. De iránytűnek azért mégsem lehet fordítani egy ilyen ősi és sokrétű hagyományt, marad tehát a vizitáció.

Idén Richard Yeo angol prézes-apát és Martin Werlen einsiedelni emeritus végezték a vizitációt. Richard apát úr már négy éve is vállalta ezt a feladatot, míg Martin apát úr – bár már számos más alkalommal járt Pannonhalmán, sőt tavaly, apáti szolgálata végén, három hónapot töltött velünk – most először volt vizitátorként nálunk.

Ez az alkalom abban is különbözött a négy évvel ezelőtti vizitációtól, hogy mostanra Győr és Tihany perjelségei már önálló monastorok, így a vizitációt is külön végzik. Richard és Martin apát urak tehát csak a Pannonhalmához tartozó szerzetesek életét tekintették át. A Pannonhalmi Főapátsághoz jelenleg negyvennégy fogadalmas szerzetes, két reguláris oblátus és két novícius tartozik, Bakonybélben pedig öt szerzetes él. Így összesen ötvenhárman olvastuk a vizitációt lezáró Charta mintegy hatoldalas elemzését. Közülünk harmincegyen szerepelünk a fényképen, amely a február 17-i záró konventgyűlés után készült.

Ülő sor (balról jobbra)

Ciprián atya: Pannonhalmi nyugdíjasként segít a lelkipásztorkodásban. A főmonostor vendégeivel, öregdiákjaival, látogatóival fiatalos nyitottsággal beszélget.

Szervác testvér: Számos missziós helye után most Pannon-

halmi nyugdíjas. Rózsafüzérei országsszerte keresettek. Brazil vendégeinket anyanyelvükön tanítja országuk közelmúltjáról.

Richard apát úr: Az angol kongregáció prézes-apátja, Pannonhalmi vizitátora.

Asztrik főapát úr: Pannonhalmi főapát, a kongregációnk vezetője. Huszonegy éve irányítja Pannonhalmát. Ennél hosszabban csak Ramerius (1048-1075), Oros (1207-1242), Tolnai Máté (1500-1535) és Sajghó Benedek (1722-1768) álltak a monostor élén.

Martin apát úr: A svájci Einsiedeln emeritus apátja, több bestseller írója, jelenleg a novíciuster Einsiedelnben.

Paulus atya: Sok diáknak tart beszélgetős németórát. Emellett továbbra is rendszeresen lelkipásztorkodik magyarországi németajkú közösségekben.

Álló sor (balról jobbra)

Titusz atya: Pannonhalmi igazgató, és ő a Szent Benedek iskola főigazgatója is. Tanít hittant, helyettesít franciát és a nyolcadik osztály bencés kísérője.

Márton testvér: A kertészet rendi vezetője, és a konyhának is ő a felelőse. A gyógynövénykert legkeresettebb idegenvezetője. A gimnáziumban hittant tanít és a hetedik osztály bencés kísérője.

Izsák atya: Bakonybélben ő foglalkozik a szerzetesképzéssel és a ház gazdasági életét is ő kíséri. Számos szerzetesteológiai publikáció szerzője és rendszeresen tanít Rómában is.

Vizitáció

mán. Tavalý matematikát és fizikát tanított a gimnáziumban.

Fidél atya: A vendégfogadás felelőse Pannonhalmán. Hozzá tartozik a Szent Jakab ház. A bazilika rekonstrukciójának utolsó szakaszát is ő kíséri.

Elréd atya: Pannonhalmán tanít magyart és latint. Ő irányítja az oblatások közösségét. Több plébánián is lelkesí feladatokat lát el.

Albin atya: Gimnáziumi igazgatóhelyettes, tanár és prefektus Pannonhalmán. A 9.B osztályfőnöke.

Günter testvér: Bakonybéli egyszerű fogadalmas testvér. Rendszeresen jár Pannonhalmára egyházzenei képzésekre.

Bálint atya: Három egyházközség plébánosa: Táp, Tápszentmiklós és Nyalka tartozik hozzá.

Bernát atya: Pannonhalmán tanít és a 11.B osztály prefektusa. A hittan munkaközösséget vezeti másodmagával. Komárom lelkipásztori ellátásában is részt vesz.

Pál atya: Pannonhalma városplébánosa, és emellett a főapátsághoz tartozó plébániák esperese. Ő viseli gondját az Alsóörsi közösségi háznak is.

Jákó atya: A Tanulmányi Ház főnöke, az ott lakó növendékek előjárója és egyben a Szent Szabina kápolna lelkipásztora. Tanít a Sapientia főiskolán és rendszeresen hívják liturgikai kurzusokra Rómába is.

Dávid testvér: Novícius Pannonhal-

Ábel perjel atya: A bakonybéli közösség vezetője. Ő látja el a plébánosi és a vendégpáteri feladatokat is.

Elemér atya: A Szent Adalbert Otthon lelkesze. A Pannonhalmi Szemle szerkesztőségét a folyóirat alapítása óta ő vezeti. Sok helyen tart előadásokat és még több helyre hívják.

Ákos atya: Pannonhalmi alperjel és társmagiszter. Emellett hittant és matematikát tanít a gimnáziumban. Pál atya mellett a pannonhalmi plébánián is számos lelkesí feladata van.

Márk testvér: Gimnáziumi tanár, matematikát, hittant és közgazdaságtant tanít. A 10.B osztály prefektusa. A főapátság marketing és értékesítési feladataiban is rendi kísérőként részt vesz.

Cirill perjel atya: Gazdasági és más területeken is ő a főapát úr helyettese. Földrajtot tanít a gimnáziumban és szerzetesjogot a főiskolán.

Konrád atya: Latint, németet és hittant tanít, a 12.B osztályfőnöke és prefektusa. A bazilika liturgiáinak ő a felelőse. Emellett a főkönyvtárat igazgatja és a

Szent Márton évet is ő készíti elő.

Henrik atya: Pannonhalmi tanár és prefektus. A húsvéti vendégfogadás felelőse. Idén szombatév keretében angol nyelvű közösségekben készül munkakörei folytatására.

Anzelm testvér: Bakonybéli alperjel, a közösség vezetőjének a helyettese. Ő irányítja a műtárgymásoló-műhelyt és a sekrestyét.

Bánk testvér: Pannonhalmi olasz-, francia-, és hittantanár, a 9.A mellett bencés kísérő. Emellett ő vezeti a főapátsági sekrestyét, továbbá a beteggondozásnak is ő a felelőse.

Antal atya: A pannonhalmi gimnáziumnak és a főiskolának a tanára. A 11.A bencés kísérője. A bazilika plébánosi feladatait ő látja el.

Lőrinc testvér: Pannonhalmi novícius. Tavalý latin és történelem szakon tanult.

Iván testvér: Pannonhalmi házgondnokként ő intézi a főapátság mindennapi ügyeit és ő a rendi felelőse a különböző részlegek működésének.

Mózes testvér: Pannonhalmi sekrestyés, és ő a refektórium rendi felelőse. A betegszállításban is sok munkája van.

Arnold atya: Négy egyházközség lelkipásztora: Bakonypéterd, Lázi, Ravazd és Veszprémvarsány tartoznak hozzá.

Imre atya: Magiszter, azaz ő a rendi novíciusok nevelője és az egyszerűfogadalmasok képzésének felelőse. Tanít a gimnáziumban és a főiskolán. Idén ő szervezi a húsvéti vendégfogadást.

„Mit vár ma az egyház a bencés monostoroktól? Hogy a keresztény élet különleges helyeként ragyogjanak, ahol az evangélium hamisítatlan értékei uralkodnak.” (Idézet II. János Pál pápának a primás apáthoz írt 1996-os leveléből, Vizitációs Charta 2015)

Hic fuit

Aki kérdez... Maklár Ákos Ph '90

Interjú Czigány Ákossal

Négy év egy osztályban padtársként, aztán pont huszonöt esztendő barátként fizikai közelségben és távolságban. Mi félszavakból is megértjük egymást. Kapsz tőlem félszavakat a múltból, kérlek, beszélj róluk!

Osztályfőnökeink?

Egy fiatal, ambiciózus osztályfőnök-prefektus, Máté atya első osztályaként indultunk neki a négy évnek. Nehéz és ellentmondásos hetek, hónapok jöttek, melyeket mindenki másként élt meg. Azt hiszem, azok közé tartoztam, akik – legalább egy ideig – azt gondolták, vagy azt akarták hinni, hogy a stressz, a szélső értékek közt kilengő magatartásformák, a nehezen követhető követelmények, a lent és a fent a pannonthalmi diákélet és azon belül a „kis elsős” állapot természetes velejárói, amelyekhez hozzá kell edződni. Valójában egyre súlyosabbá váltak az osztály körüli konfliktusok. Első évünk vége előtt körülbelül egy hónappal új osztályfőnököket kaptunk. Egyik napról a másikra Antal és Ambrus atyával folytatódott az életünk. Mindkettejük sok osztályt felnevelt addigra, és épp osztály nélkül voltak, és mindketten igazgatóhelyettesek. Az ő tapasztaltságukra és eltérő, esetenként egymást kiegészítő képességeikre hárult a helyzetünk rendezése. Érdekes tandemet alkottak, a „tulajdonképpen” osztályfőnök inkább Antal atya volt, Ambrus atya inkább a fő-prefektusunk, de a gyakorlatban nem húztak éles határt, tényleg valamiféle kettős osztályfőnökségben működtek együtt. Emellett az aktuális folyosószakaszon lakó, alkalmilag ránk felügyelő

prefektusokkal is sorra összemértük erőinket. Rendhagyó és nehéz történet tehát a mienk, és tragikus: Máté atya az érettségink idején, fiatalon balesetben elhunyt. Négy évünkbe ráadásul belefért egy igazgatóváltás, egy főapátváltás és a rendszerváltozás. A romániai harcokat a Telekiben néztük tévében, és aki időben betöltötte a 18. évét (köztük én is), rendkívüli hazautazást kapott, hogy szavazhasson az első szabad választáson 1990-ben. Teljesen más világba léptünk ki, mint ahonnan és ahova beléptünk. Minden megfordult.

Ministrálás a konventmisén?

Azt hittem, túl vagyunk az interjú nehezen. Na jó, erre önként jelentkezünk, de az első hajnali 5 órai vekker sokkoló volt, akkoriban ugyanis 5:40-kor kezdődött a hétköznapi konventmise. Mindig sokáig alvó voltam, a rendes 1/2 7-es ébresztő is megviselt. No de téli reggel, még teljes sötétben, néma folyosókon félálomban dideregve sietni a bazilika felé, az mégiscsak priceless. Még akkor is, ha csak havonta egyszer került rá sor. A négyesfogatunkban volt, aki néha elaludt...

Latin?

1986-ban Pannonhalmára kerülve még kötelező volt az orosz, csak harmadikban vált jelképpé, majd rövidesen diadalmasan megszűnt. A latint tehát eredetileg második nyelvként választottam, választottuk a családdal együtt, valószínűleg a szokásos és egyébként helytálló érvek alapján (klasszikus kultúra; mai élő nyelvek alapja stb.). Miksa atya nyugodt tempójú óráin könnyen

haladtam a misztikus hírv nyelvvél, sok élményt, sikert köszönhetek neki. Például egy itáliai utazást. Harmadikos koromban 4. lettem az OKTV-n, ami vizsga nélküli egyetemi felvételit jelentett (és a hátralevő másfél évben szabad lyukasórákat a latin helyén). Ezzel nagyon korán eldőlt a pályaválasztásom, mert ekkorra már egyébként is a humán irány vonzott jobban. Elvégeztem a latin szakot az ELTE-n, de ebből már sokkal kevesebb maradandó érték fakadt. Akkoriban alapjaiban elhibázott képzés, gyenge curriculum volt, amit nem menthetett meg egy-két kitűnő professzor vagy óra, de ez menet közben nem látszott ennyire világosan. Aztán pár év útkeresés után eldöntöttem, nem leszek latintanár, sem ókortudós, ez nem nekem való. A múltam meg az énem fontos része, amit elengedtem, és így él tovább. Olyan, mint egy ellopott vagy elvesztett fényképezőgép.

Kihagyott lehetőségek hazája?

Mém lett abból, hogy meg-megjelenik egy öregdiák és fejtágítót tart arról, hogy Pannonhalmára a kihagyott lehetőségek hazája. Ez a pódium nem nekem való. És nem hiszek abban, hogy ez a kérdés az itteni diákévek sajátsága. Sok szempontból már ekkor arra épít, vagy azt renoválja, tatarozza az ember, amit korábban kapott vagy nem kapott, esetleg úgymond mulasztott. Ez egy folytonos kihívás, emberi állapot, egyik életkor sem érintetlen tőle; a későbbi önelégültség ellenszenves illúzió. A hiányt, a veszteséget, a törést vagy a kudarcot kapingáljuk és ez így marad, betemetetlenül, olykor pedig gazdagságot találunk benne, helyette.

Aki válaszol... Czigány Ákos Ph '90

Vagy egyszerűen valami olyasmit, ami a valóságra emlékeztet. Moltmann könyvében, amely épp a Bencés Kiadónál jelent meg, azt olvastam: egy valóság fontosabb, mint ezer lehetőség. Ezt a valóságot érdemes fürkészni Pannonhalmán, akár esik, akár fúj, sőt épp az ilyesmi marad meg legjobban, lásd a téli hajnalokat. Nekem ez abban állt össze, hogy nem egyszerűen egy gimnáziumban és diákotthonban vagyok, hanem egy monostorban.

Tozó-féle fotószakkör?

Tálos tanár úr, becenevén Tozó az iskola emlékeztető tornatanára és egyben házi fotográfusa volt, aki szakkör keretében adta tovább fényképezési tudását. Rögtön az első foglalkozáson elvesztettem a fonalat, pedig érdekelt a dolog és a hozzá akkoriban szükséges kémia is. Ezen az első órán Tozó az úgynevezett kemény, félkemény és lágy papírokról tartott sodró lendületű előadást. Ám hogy konkrétan melyik papír micsoda és mire jó, valahogy nem derült ki nekem. A következő alkalomra már nem mentem el. A kitartóbbak viszont tényleg jól megtanultak filmet hívni, nagyítani. Jó pár felvételemet ők dolgozták ki, főképp Papp Zoli osztálytársunk. Maga a fényképezés viszont végigkísért, eleinte egy szovjet Szmenával, másodiktól – bátyám jóvoltából – egy akkortájt menőnek számító apró automata géppel dokumentáltam a diákeinket. Ezt érettségi után pár hónappal ellopták a lakásunkból, ezért a következő kábé tíz éven át nem volt fényképezőgépem, következésképp nem fotóztam egyáltalán. Jóval később újraindult valami, de az, hogy az utóbbi években rendszeresen kiállítják a képeimet, más, új körnek tűnik. Mégis, ez a jókora

törés valahogyan benne van a történetben, mint egy szünetjel. Mondjuk több szünetjel is volt... de mindegy. Nagyon sok kulturális hatás ért Pannonhalmán, de a művészeti pálya szóba se jött, például a fent említett okból, meg ez egyébként sem volt az iskola profilja. Az alkotás ma nekem a szellemi (illetve mindenfajta) élet egy megtalált – talált – formája, de az, hogy léteznek ilyen emberi életek és teljesen ilyesfajta létezés, ennek a realitása és varázsa ezekben a diák-években derült ki meglehetősen erővel.

Milyen öregek a huszonöt éves találkozóra jöttek!

Ki tudja? A huszonöt éves találkozó még előttünk van, és én nem nagyon járok el ezekre a rendezvényekre. Sok szálon tartok kapcsolatot Pannonhalmával, az érettségi találkozó műfaja nem tartozik ezek közé. Amikor itt, vagyis ott vagyok, egyszerre jelentkezik a meglehetősen időszerűtlen, jelenidejű diák-érzés és az Ottlik-féle „maradék nyári nagyvakáció” érzése. A rengeteg idősis és réteg érintkezése, találkozása, ütközése az itteni bencés kultúra egyedülálló tapasztalata. Alapélmény. Diákeink Pannonhalmája például, úgy érzem, éppen egy tanulságosan öregedő Pannonhalma volt. Kitartott benne a stabilitás és a szellemi izgalom, pörögtek az energiáink, voltak fejlesztések, a szemünk láttára épült be a diákotthoni tetőtér, az elit lakrész, de a szocializmus hosszú évtizedei és

hanyatlása mégis megviselték valahogy az apátságot, miként az egész országot. A turizmus hasznát egy odaültetett állami vállalat fölözte le; a megmaradás fontos támaszát képezte, ha jól tudom, a jómódúnak számító nyugati bencésektől érkező segítség. Ehhez képest a bencés jelenlét radikálisan megfiatalodott az utóbbi huszonöt évben, ami bámulatos inspiráció nekem, ugyanennyit öregedőnek. Az időket figyelve és megértve újraértelmezte magát, átformálva és finomhangolva működését, szerepköreit, környezetét. Emellett régi-új életre éledtek különféle arcai, Tihanytól Bakonybélig. Ma Pannonhalmán mintha egy másik országban járna az ember, ami egyfelől nagyon jó, másfelől lesújtó. Egyfolytában csupa keresés, kérdőjel, megfajtás ez az egész, és legfőként jó értelemben vett időzavar, ami nekem lételemem, legalábbis az egyik, ha úgy tetszik.

Életünk

Farsang - 2015

Attól tartok, a minden fantáziát nélkülöző cím kell, hogy felhívja a figyelmet arra az eseményre, amely a pannonhalmi diáklét egyik legmeghatározóbb, legtanulságosabb élménye. Az évnek azon időszak ez, melyben az ember kifordul magából, temporálisan valami mássá válik, és egy rövid időre elfelejti, ki is ő. Pannonhalmán azonban egy új szerepet is kap az esemény, a 12. évfolyam számára ez egy utolsó alkalom a játékra az érettségi, a felnőtté válás előtt. Utoljára bújhatnak a botrányt keltő dobozfejű bőrébe, aki még egyszer lázadhat az iskola ellen (aminél gyerekebb dolog talán kevés van). Utoljára játszhatják el a befolyásos maffiózót, a megrengethetetlen fickót, aki minden helyzetet erőszakosan és mégis lazán kezel. Utoljára megengedhetik maguknak, hogy slaposak legyenek, szemetet szórjanak szét maguk körül, és utoljára élhetik ki kreativitásukat a színek világát megidézve, az ifjabb diáksággal együtt játszva. Még egyszer

utoljára mesebeli helyé változtathatják az iskolát. Ez így leírva talán kissé szomorúan hat, de higgyék el, ez az egyik legvidámabb esemény egy diák életében. Idén négy párt versengett a diákok kegyeiért, hogy a végén egy napra átvehesse az iskola feletti uralmat: a Pár-don, a Homeless párt, a HKT All Stars, és a Coloradó. Ha bármelyik pártvezetőt megkérdezték volna a kezdő nap előtti estén, hogy miért akar király lenni, kötve hiszem, hogy bármelyik épkézláb választ tudott volna adni; de ha a kérdés az lett volna, hogy milyen lesz a párt, arra sem kellett volna szóban választ adniuk, elég, ha előveszik a párt hivatalos pólját, mely már évek óta elengedhetetlen kelléke az eseményeknek. (Igen, jól gondolják. Most jön az a rész, amikor pletykalap szinten a pólók trendiségét, anyagminőségét és felhasználhatóságát ecsetelem. Nem.) A Pár-don a maffiózók pártja – pólójukon a jól ismert Marlon Brando féle keresztapával. A póló remek tulajdonsága, hogy nem kell pannonhalmi lenni a megértéséhez, ugyanakkor a pannonhalmiak tudni fogják, miről van itt szó: a maffia párt elegáns lazaságáról. A Homeless póló az átalakított Jack Daniel's logóval a hajléktalanok hőmérsékletkibíró módszereit reklámozza, valamint, hogy viszonylag kevés pénzért is lehet baromi menő cuccokat (pálinkát) kapni. A Coloradóé kreatív és színes, aki csak ránéz a sírás és a nevetés közt ingadozva nyúl a pénztárcájáért. A HKT pólója pedig maga a párt: illegális. Na, de miután begyűjtöttem a reklámért járó részesedést, akár szót is ejthetnék a többi eseményről. Az egé-

szet nyitó felvonulást nem szeretném sokáig ecsetelni, számos kép készült róla, amelyek az interneten megtekinthetők. (Igen, a legfontosabb kérdésre a válasz: az összes felvonulót eltalálta legalább egy tucat hógolyó). A délutáni programok a párt helyiségekben valószínűleg kellemesebb lazítás jelentettek a diákok számára, mint egy atlétika-edzés, na de a LÉNYEG:

Kedves szülők, a diákok kaptak enni rendesen. Nem az a fajta ember vagyok, aki azt merné állítani, hogy a bencés diákok szinte csak a tollpörgetés és az evés tevékenységét illetően kiemelkedőek, de az a helyzet, hogy akármennyi kenyeret, kókuszgolyót és palacsintát szerezhetek volna a pártok, még amellet is lett volna legalább 10 ember, aki kívülről rendelt pizzával a kezében nézi az esti pártrendezvényeket (ez de hülye szó...). Na igen a pártrendezvények, melyek során a tanár dolgo végre az lehet, amiben a legjobb: szórakoztatni a diákjait. Természetesen a műsorok célja nem az, hogy megalázza, esetleg kínos helyzetbe hozza szeretett prefektusainkat, de este mégis inkább a pártok tartják az imát. Az ő nyugalma nem zavarta meg olyasmi, hogy tojáást törtek szét a fejükön, vagy lealázták őket okostelefonok. Ahhoz pedig, hogy

az est fáradalmait kipihenék, a reggeli ébresztést is rájuk kell bízni, amely egyszermind remek alkalom reggelit adni a diákoknak. Ezen kívül a pártok még vacsorát is biztosítanak, melyet saját arculatukhoz igazítanak. Paprikáskrumpli az ingyenkonyhán, olasz térsza és C menü, sőt némely vacsorához még élőzene és rajzfilm is párosult biztosítva a megfelelő hangulatot egy kellemes baráti hangulatú eszegetéshez. Péntek estig azon szűk időszakokban, melyeken a csemeték épp nem tanultak, filmet nézhettek, esetleg a párthelyiségekben társasozhattak, vagy ehetek természetesen.

És jött a péntek este, az első igazi alkalom, melynek során a pártok megmérettettek egymással. Csupán néhány kérdésre kellett válaszolnia a pártelnöknek és választott jobbkezeinek, de úgy, hogy közben szórakoztatni kellett a közönséget, és feledtetni velük, hogy a többi párt egyáltalán létezik. A hajléktalanokat képviselő Kéccáz és Kálmán bácsi humoros kis mini színdarabot adott elő, és elsősorban a diákok megnevettetésére pályázott. A HKT és macskái azt csinálták, amihez a legjobban értettek: megpróbálták feltüzelní a tömeget, és nevetség tárgyává tenni a többieket (valamint magukat). Don Papa és Don

megfelelő helyen ült, köztük egy német apátot. A műsort első alkalommal vezető Szalay Dénes még mindig azt állítja, hogy nem tud standupolni (ez létező kifejezés), de ha ilyen aki nem tud, milyen, aki tud? Szerintem csak leplezni próbálja tehetségét...

Az estet kampánycsend követte, mely során a pártok végre a pihenésre is áldozhattak egy kis időt. Hát persze hogy nem; a másnapi pártműsort kellett befejezniük, az utolsó nagy farsangi csatát a többi párt ellen. A lényeg: egy minél szórakoztatóbb kis műsort összeállítani, ígéretet fűt-fát, és elbűvölni a diákságot ismételtén. A Pár-don egy viszonylag ütős filmmel nyitott, telepakolva döngős zenével és poénnal. A film elmesélte Don Papa útját az iskoláig, mely során a főapát még egy gyűrűt is adott neki. A HKT összegyűjtött egy csokor Valentin napi köszöntőt csupa elragadó hölgyeménnyel, majd egy humoros gagektól hemzsegő félig megvágott és félig feliratozott kisfilmet vetítettek le, amely a tagok toborzását vetítette a nézők elé. Végül a vezérük intézett egy szívhez szóló szónoklatot a diákság-

nak. A Homelessek kimentek a szabadba forgatni, és hasonlóan a HKT pártfilmjéhez az egyes karakterekre fókuszálva egyenként mutatták be őket, és az utat, amely elvezette őket Kéccázhoz. A műsor végén minden párt előterjesztette ígéreteit, azaz hogy mit tennének, ha véletlen nyernének. Azonban egy párt ezúttal is kirítt a többi közül. Igen, a Coloradó. Vezetőjük egy igencsak meglepő beszédben bejelentette, hogy ők csak jól akarták érezni magukat farsang alatt, és hogy szeretnék visszalépni a Pár-don pártjára.

Ezután zajlott le a szavazás, és a szoros küzdelem győztese, azaz a 2015-ös pannonhalmi farsang győztese, a párt, amely egy napra átvethette az iskolát, (igen, a televíziós vetélkedőkből jól ismert időhúzás), szóval aki a legtöbb szavazatot kapta (ezt simán átugorhatta volna, csak az idejét vesztegettem), nem lett más. mint a (nagy levegő) PÁRDON! (Konfettizápor és taps).

Tehát, ha jól számoltam, már csak az érettségi kihívása vár az évfolyamra. Aztán az élet... Na jó, ez elég ünneprontó lezárása lett volna egy ilyen fantasztikus hangulatú ünnepnek, szóval inkább gondoljunk a következő farsangra. Rendben?

PéBé

Világot lát(t)unk

Márciusi ifjak

„Majd téged is felkeres
Aradon egy ezredes”
(Szócs Géza)

Az utak örökifjú vándora, Horváth Tamás tanár úr emlékező-kegyeleti kirándulást szervezett Aradra és Világos térségébe a 8. és 12.a osztály számára. A kirándulást Horváth tanár úr Rákóczi-szövetséghez benyújtott sikeres pályázata tette lehetővé, miután a 12.a osztály már tavaly, október 23-án az egyik aradi gimnáziummal testvérosztályi

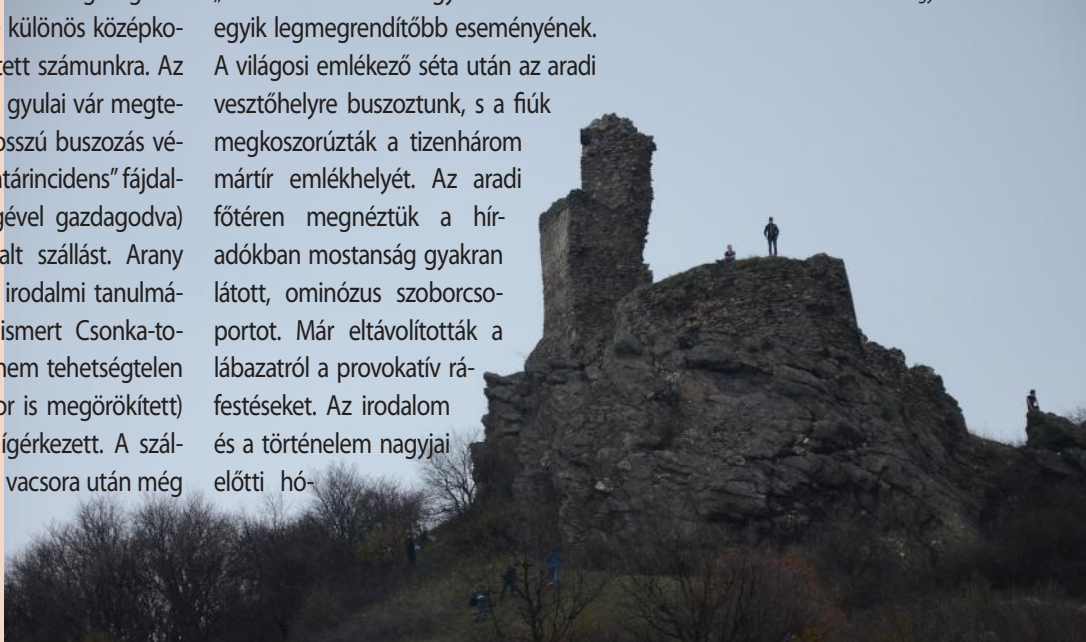
kapcsolatot létesített. Március 14-én, szombaton tanítás után indultunk a rövid, de tartalmas útra. Először Gyulán álltunk meg, ahol esti fényben jártuk körbe Közép-Európa egyik legrégebbi téglavárát. Sajnos bejutnunk már nem sikerült, de a reflektórral megvilágított falak komor csendje különös középkori hangulatot teremtett számunkra. Az ötven fős társaság a gyulai vár megtekintése után, egy hosszú buszozás végén (és egy rövid „határincidens” fájdalommal és veszteségével gazdagodva) Nagyszalontán foglalt szállást. Arany János szülőfaluja az irodalmi tanulmányainkból már jól ismert Csonka-toronnyal (amelyet a nem tehetségtelen rajzoló, Petőfi Sándor is megörökített) igazi ínycsínéknak ígérkezett. A szál-lásfoglalás és a kései vacsora után még

éjszakába nyúló, hosszú beszélgetések kezdődtek. Kíváncsinak és feldobottnak tűntek a fiúk. Másnap kora reggel – március idusán – egy nagyon alapos tájékoztató vezetés alatt lassan-lassan ébredve megismerkedtünk Arany János szülőházának minden apró tárgyával-kellékével. Az emlékszobában közösen elszavaltuk a költő örök klasszikusát, A walesi bárdok című balladát, amelyet Arany Nagykö-rösön írt. (Az idegenvezető néni szerint Arany idejében Nagyszalontáról három napig tartott a szekérút Nagykö-rösig.) A misét követő rövid buszozás után a társaság nagy lendülettel megrohamozta a világosi vár romjait, majd bejárta a világosi sík történelem taposta mezőjét. Felemelő volt az aradi testvérosztállyal bolyongani ott, ahol mátt több másfél évszázada tűzerek, huszárok, tisztek és tábornokok felemelt fejjel tették le a fegyvert. A világosi kastélyban, ahol a fegyverszüneti egyezményt aláírták, a fiúk kórusban szavalták a Nemzeti dalt. Különös érzés volt azokban a szobákban és termekben sétálgatni, amelyek „szállást adtak” a magyar történelem egyik legmegrendítőbb eseményének. A világosi emlékező séta után az aradi vesztőhelyre buszoztunk, s a fiúk megkoszorúzták a tizenhárom mártír emlékhelyét. Az aradi főtéren megnéztük a híradókban mostanság gyakran látott, ominózus szoborcsoportot. Már eltávolították a lábazatról a provokatív ráfestéseket. Az irodalom és a történelem nagyjai előtti hó-

dolat után a három osztály a jelen örömei előtt hódolva töltötte el jól megérdemelt szabadidejét a városban. Fiúk, lányok összevegyülve szóródtak szét a város utcáin és terein. A kissé hosszúra sikerült városnéző ismerkedés és búcsúzás után megkésve (de törve nem) indultunk haza, sietve és tudva, hogy Baján az egész csoportot forró bajai halászlévacsora várja az egyik kedves szülő jóvoltából. A meglehetősen hosszú út után meglehetősen éhesen érkezünk meg fél kilenc körül Bajára. A Leics család már terített asztallal és bőséges vacsorával várt bennünket. Szükség is volt rá – fejenként két-három (négy-öt!) tányérral ettünk az igazán ízletes halászléből. Az intenzív másfél nap után végre jóllakottan szálltunk fel a buszra, hogy aludni próbáljunk hazafelé. Már mindenki tudta, hogy az ágyában nem sok ideje lesz aludni ma éjjel. Kb. két órakor érkezünk meg Pannonhalmára fáradtan, de gazdagon, a villámkirándulás minden terhével és örömeivel.

-egy emlékező-

Szent Márton év

Közösségben vagyunk

2015. november 11. és 2016. november 11. között Pannonhalma monostora Szent Márton-évet tart. A Pannonhalma mostani számával rovatot indítunk, amelyben beszámolunk a jubileumi év programjairól és eseményeiről. Bevezetésként az emlékévként célkitűzéseit és logóját mutatjuk be.

2016-ban lesz Szent Márton születésének 1700. évfordulója. A keresztény ókor és középkor e kiemelkedő szentjét választotta Géza fejedelem 996-ban az ország első bencés apátsága, Pannonhalma védőszentjének. Ez a választás a karoling-kori királyi hagyományokra, valamint arra az eleven tradícióra megy vissza, amely Szent Márton szülőhelyét Pannónia Szent Hegyéhez kötötte: „István a Szent Hegynek mondott helyen, ott, ahol Szent Márton, amikor még Pannóniában élt, imádságra helyet jelölt ki magának, az ő nevére monostort épített” (Hartvik-legenda, 12. század). Pannonhalma monostora, Szent Márton magyarországi tiszteletének e legősibb helye ezer éven keresztül őrizte a szent szerzetespüspök emlékeztétét.

Szent Márton alakja összeköti a szerzetességet a pázsztori szolgálattal, Pannóniát és Galliával, az ókort és a középkort a jelennek; és összeköti elsősorban azokat az embereket, akik emlékével kapcsolatba kerülnek. A pannonhalmi Szent Márton-év tervezett programsorozata éppen ezért a közösségépítés és a kulturális párbeszéd gyújtópontjai köré épül.

A jubileumi év logója Szent Márton ereklyetartójának és a közösségteremtésnek a motívumait egyesíti. Márton szerzetespüspök pannonhalmi csontereklyéjét egy neogótikus ereklyetartóban őrzük, amely csúcsíves épületként veszi körül a csontdarabot. A középkorban a szentábrázolások fölé emelt gótikus íves épület a mennyei Jeruzsálemet, Isten eljövendő országát jelezte. Ugyanez az ábrázolás tér vissza azokon a középkori pannonhalmi pecséteken, amelyek Szent Mártont ábrázolják. A szent püspök ülő alakja fölött itt is gótikus épület emelkedik. A Szent Márton-év logója az ereklyetartó és a pecsét mandula alakját ragadja meg, amelynek alapstruktúráját a kereszt adja.

A logó hálózatrakjként veszi fel az ereklyetartó és a kereszt alakját. Csomópontokból és a közöttük lévő kapcsolatokat ábrázoló vonalakból épül fel a rajz. A logó ebben a Szent Márton-év egyik alapvető célkitűzésére, és egyben jelmondatára utal: „Közösségben vagyunk”. A mondat az Újszövetségből, Szent János első leveléből való. A bencés liturgikus hagyományban élők számára konkrét dallam is kötődik hozzá:

kedden a Laudesben ezt a mondatot énekeljük az újszövetségi kanticum előtt antifónaként: „Közösségben vagyunk az Atyával, és egyszülött Fiával, Urunk, Jézus Krisztussal.”

A mondat tudatosan nyitott, kiegészíthető. Közösségben vagyunk...

... az Atyával és Egyszülött Fiával, Urunk Jézus Krisztussal (1Jn 1,3b). Ez keresztény hitünk legalapvetőbb bizonyossága. Az apostoli levél szerint az írónak az Atyával és a Fiával való közössége kinyílik az olvasók felé: „Azt hirdetjük tehát nektek, amit láttunk és hallottunk, hogy ti is közösségben legyetek velünk. A mi közösségünk ugyanis közösség az Atyával és Fiával, Jézus Krisztussal.” Szent Márton-évének küldetése lehet, hogy elmélyítse egyéni és közösségi keresztény hivatásunkat. ... Szent Márton szerzetespüspökkel – az altemplomban őrzött ereklyéje, pannonhalmi hagyományunk és a múlt felidézése révén.

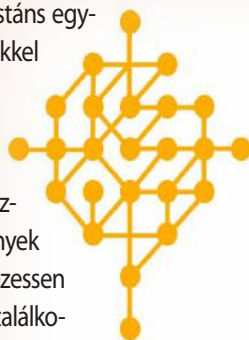
... Szent Mártonnal a jelenben is – a jubileumi év során, a karitativ cselekedetekkel.

... egymással, akik körül vesszük Szent Márton ereklyéjét és hagyományát: bencések, zarándokok, a Területi Apátság plébániáin élő keresztények, a monostorba látogató vendégek. ... a rászorulókkal, akikhez nem leereszkedünk (mintegy saját felsőbbrendűségünk kimutatásaként), hanem akikkel mi is közösséget vállalunk, mert tudjuk, hogy mi is voltunk ott, ahol ők most vannak.

... a kitaszítottakkal, akikkel Márton is közösséget vállalt: a katonákkal, a koldusokkal, sőt még az eretnekekkel is.

... a velünk nem feltétlenül egy communióban lévőekkel: a tudósokkal, művészekkel, a protestáns egyházakkal és az ortodoxiával – akikkel Márton közös szentünk.

Reményünk az, hogy egy év elteltével a logó csomópontjainak sárga foltjait arcok, az őket összekötő vonalakat pedig események és élmények töltik majd ki. Így vezessen Márton szerzetespüspök a nagy találkozás felé.

2016
SZENT MÁRTON-ÉV
KÖZÖSSÉGBEN VAGYUNK

Dejcsics Konrád OSB

Lege

Újszövetség

Az Újszövetség bencés fordításban legutóbb 1951-ben jelent meg Békés Gellért atya, valamint Dalos Patrik oratoriánus szerzetes fordításában. Az azóta folyamatosan újranyomott, s a Bencés Kiadónál a minap a 19. kiadást megért fordítás jelentősége az volt, hogy történelmi és teológiatörténeti pillanatban, a II. Vatikáni Zsinat előestéjén, a Szentírás jelentőségének katolikus újrafelfedezése és deklarálása előtt egy ütemmel vállalkozott arra, hogy a Nyugat értékes magyar nyelvén hozza közel Isten ígését az olvasókhöz. Az akkor Rómában élő Gellért atya egyedülálló intelligenciája, érzékeny hite, s a bencés világ szellemi közege kellett ahhoz, hogy a Békés-Dalos megszülessen. Hasonló helyzetben jelent meg az Újszövetség új fordítása tavaly, és érte meg máris a második kiadást. Ha ma valaki egy ókori szöveget fordításban szeretne megjelentetni, soha nem látott körülményeknek kell megfelelnie. Különösen, ha az Újszövetségről van szó. Nem elég jól tudnia görögül, nem elég egy jó szótár – ismernie kell a keletkezés korának nyelvhasználatát, fogalmi rendszerét. Ismernie kell az Újszövetség-kutatás minden előzményét és aktuális állását. Talán úgy lehet ezt érzékelteni, hogy az Újszövetség minden egyes szavához tartozik legalább egy cikk, ha nem egy monográfia. És nem elég ezekben otthon lenni: el kell tudni választani az ocsút a búzától. Végül a

Újszövetség

fordítónak művészen kell beszélnie magyarul. Nem azért, hogy újra a Nyugat nyelvén szóljon, hanem azért, hogy tudja, mikor milyen regisztert választ; és hogy néha alázatosan lemondjon arról, hogy az általa választott megoldás diadalútra induljon az emberek ajkán; néha pedig vállalja, hogy mostantól egy-egy igehelyet úgy mondanak a magyar emberek, ahogyan ő mondta. A Rómában élő és szentírástudományt tanító bencés Simon László atya magyar-angol szakon végzett az ELTE-n, több, mint egy évtizede oktat a bencés egyetemen, és otthon van Isten ígétének világában. Egy újabb (teológia)történeti pillanatban fordította újra az Újszövetséget. Most már minket is utolérhetnek a szavak.

Dejcsics Konrád OSB

Bencés humor

A farsang napjai

Azokon a napokon, melyeket karneválnak nevezünk, azaz amikor búcsút intünk a húsnak, senki se szomorkodjék, és senki semmiféle helyen, kiváltképpen az ebédlőben ne nyugtalanodjék, hanem mindannyian testben és lélekben örvendezve vigadjanak. Éppen azért az apát örömmel engedje át helyét és a monostor vezetését a tréfamesternek, és ki-ki bármilyen nótával vagy hangszerral, a tetszése szerinti maskarában, nagy és véget nem érő mulatságot csapjon.

A házgondnok pedig fukarsága miatt más időben elkövetett mulasztásait az étel és az ital bőségével tegye jóvá.

Csak azt az egyet kérjük, hogy később a betegápolónak ezek miatt ne legyen több munkája. Örüljete!

Szent Benedek Atyánk Regulájának 74. fejezete:

A farsang napjai

Szent Benedek atyánk regulájának hetvenhárom fejezete van. Egy ismeretlen szerző, a regula szóinkcsére és gondolatvilágára támaszkodva írt egy hetvennegyediket, a farsang napjairól! Annyira eltalálta szent Atyánk mentalitását, hogy szerepeltetni kelleni az újabb kiadásokban. Ám ha erre nem is kerülhet sor, életre váltani, minden szerzetesnek és egykori bencés diáknak kötelező.

Hortbágyi Cirill OSB

